

د اسلام لومړنی خليفه،

جليل القدر صحابي،

ابوبکر صدیق رضي الله عنه

مبارک سيرت

د خپرو لو شميره: (۱)

Ketabton.com

ليکوال: حبل الله (المتين)

کال: ۱۳۹۸ لمريز



کتاب پڙندنه:

نوم: د ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) سيرت.

ليکوال اور اټولوونکی: حبل الله (المتين).

ژباړن: خپله ليکوال.

ټايب: حبل الله (المتين)

ډيزاين او PDF: N. RASOOLI

کال: ۱۳۹۸ هجري لمريز

د خپرولو شميره: (۱)

فهرست

عنوان:	صفحه
د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت لمړئ برخه:	(۱)
د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه اسلام:	(۱)
د عبدالله بن عثمان يا ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک دوهمه برخه:	(۲)
د ابوبکر الصديق القاب:	(۲)
اول لقب صديق:	(۲)
د ابوبکر رضي الله عنه دوهم لقب:	(۳)
د ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک دريمه برخه:	(۴)
د ابوبکر رضي الله عنه دريم لقب عتيق دی:	(۴)
د ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک څلورمه برخه:	(۵)
د ابوبکر رضي الله تجارت:	(۵)
د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۵) برخه:	(۷)
ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک شپږمه برخه:	(۹)
د رسالت اولني قبلوونکي اوه کسان:	(۹)
د ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۷) برخه:	(۱۱)
د ابوبکر الصديق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۸) برخه:	(۱۲)
د ابوبکر بن ابو قحافه رضي الله عنهما د سيرت مبارک (۹) برخه:	(۱۳)
د ابوبکر بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۰) برخه:	(۱۵)
د ابوبکر بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۱) برخه:	(۱۷)
د ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۲) برخه:	(۱۹)
د ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۴) ديارلسمه برخه:	(۲۰)
د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت موضوع:	(۲۰)
د ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۴) برخه:	(۲۲)
د ابوبکر رضي الله عنه د سيرت مبارک پنځلسمه برخه:	(۲۲)
د ارتداد مهمه برخه:	(۲۲)

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت (۱) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه اسلام:

ابوبکر رضي الله عنه، اصلي نوم عبدالله، د پلار نوم ئې قحافه او د مور نوم ئې أم خيرؤ. ابوبکر رضي الله عنه له وړوکتوب څخه د رسول الله صلى الله عليه وسلم دوست ؤ؛ ډير زيات غيرتمند، امانتدار، بهادر او رحم دله انسان ؤ، د تجارت کاروبار ئې کولو او نسب ئې هم د رسول الله صلى الله عليه وسلم سره څو پښته بعد يو ځای شوی دی، کله چې رسول الله صلى الله عليه وسلم په نبوت مبعوث شونو اولنی دعوت ئې په نارینوؤ کې ابوبکر رضي الله عنه ته ورکړ، بې له تردیده ئې قبول کړ، او د اولني مسلمان اعزاز ئې حاصل کړ، کله چې د مسلمانانو تعداد ۳۹ تنو ته ورسید، نو ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وفرمائيل، چې غواړم خپل اسلام د خلکو منځ کې اعلان کړم، خو رسول الله صلى الله عليه وسلم منع کړ، چې څوک دې د دفاع طاقت نه لري تکلیف به درته ورسپري، خو ابوبکر رضي الله عنه بيا اسرار کولو، چې اخير رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته اجازه ورکړه او بيت الله شريف ته ئې تشریف يووړ او هلته ډير زيات مشرکين ناست وه او ابوبکر رضي الله عنه ورته خطبه شروع کړه دا په اسلام کې اولنی خطبه وه، مشرکينو اول سر کې ورته ښه په غور غوړ نيولی ؤ، خو چې کله ابوبکر رضي الله عنه د اسلام را وړلو اعلان وکړ؛ نو عتبه ابن ربیعہ چې د قريشو سردار ؤ د وهلو امريې ورکړ؛ نو مشرکين لکه د کارغانو په شان ور باندې را ټول شول او ډير زيات ئې وواهه تر څو چې بې هوښه شونو هغوئ پريښود، دې وخت کې د ابوبکر رضي الله عنه قوم بنو تميم خبر شول او هغوئ پورته کړ او خپل کور ته ئې ورسولو، کله چې د ده قوم د ده تشویش ناک حالت وليد او يقين ئې راغی چې د بچ کېدلو نه دی نو بيت الله شريف ته راغلل او اعلان ئې وکړ، که چېرې ابوبکر (رض) وفات شو مونږ به ئې بدله کې عتبه ابن ربیعہ قتلوو (وژنو) څو وخته ئې همدا اعلان وکړ، خو چا جواب ورنه کړ، بيرته د ابوبکر رضي الله عنه کور ته راغلل چې د ده حالت وگوري، نو دې وخت کې ابوبکر رضي الله عنه لږ هوښ کې راغی نو اولنی پوښتنه ئې دا وه چې:

رسول الله صلى الله عليه وسلم څنگه دی؟

کله چې ئې قوم دا خبره وا وريده نو له ډيرې غصې پورته شول او ولاړل فقط دومره ئې د ده والدي ته وويل: ده ته د خوراک بندوبست وکړه، کله چې هغوئ ولاړل نو مور ئې ورته د خوړلو له پاره څه راوړل خوه ئې له خوړلو انکار وکړ او مور ته ئې وويل: ما ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم معلومات راوړه، مور ئې ورته وويل: زه څه خبره يم چې چېرې او څنگه دی؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمائيل: چې د عمر رضي الله عنه خور أم جميل کړه ورشه له هغې څخه پوښتنه وکړه، مور ئې د شپې آخيره برخه کې چې لارې او کوڅې له خلکو خالي شوې وې هلته ولاړله او ورته وئې وويل: ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله صلى الله عليه وسلم معلومات غواړي، هغې ورته وويل: زه څه خبره يم چې هغه به چېرې او څنگه وي؟ خو که ماته اجازه وي زه به د ابوبکر رضي الله عنه ليدلو ته در سره ولاړه شم هغې دا خبره خوښه کړه او کور ته ئې له ځان سره را وستله، ابوبکر رضي الله عنه ترې د رسول الله صلى الله عليه وسلم پوښتنه وکړه:

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

أم جميل ئې د مور طرف ته په سر اشاره وکړه چې مور دې اوري هغه مسلمان نه ده! ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: له هغې مه ډارېږه نو أم جميل ورته وفرمائل: هغه د ارقم په کور کې له نورو مسلمانانو سره دی! نو ابوبکر رضي الله عنه قسم وکړ، چې تر هغې به هيڅ خوراک څښاک ونه کړم چې ليدلی مې نه وي، نو د ابوبکر رضي الله عنه مور بلې شپې ته انتظار وکړ، تر څو لارې او کوڅې له خلکو خالي شوې، نو ابوبکر رضي الله عنه ئې له لاسه ونيو او د ارقم رضي الله عنه کور ته ئې بوتلو، نو سمدستي ئې رسول الله صلی الله عليه وسلم غيږ کې ونيولو او دواړو ډير زيات وژړل او ورسره ټولو نارينه او زنانه صحابو هم وژړل، نو له دې وروسته ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلی الله عليه وسلم ته وفرمايل:

يا رسول الله صلی الله عليه وسلم زما مور شريفې ته دعا وکړه چې مسلمان شي!

نو رسول الله صلی الله عليه وسلم اول دعا وکړه بيائې دعوت ورکړ، چې هغې دعوت قبول کړ او مسلمان شو.



د عبدالله بن عثمان يا ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲) برخه.

د ابوبکر الصديق القاب.

اول لقب صديق، کل چې رسول الله صلی الله عليه وسلم، معراج نه بيرته تشریف راوړ او خلکو ته ئې اظهار وکړ، بعضي کسان ابوبکر رضي الله عنه ته ورغلل چې ستاسې ملگری خو وائې چې زه اسمانونو ته ختلی وم، عجيبه نه ده يوه شپه کې تلل او راتلل؟
نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمايل: که هغه داسې ويلي وي زه يې تصديق کوم چې رښتيا دي، نو له دې وروسته په صديق مشهور شو بله وجه يې داده.

انس رضي الله عنه فرمائې: چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د صحابؤ (رضي الله عنهم) سره احد غره ته وختلو ابوبکر رضي الله عنه، عثمان رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه ورسره وو، غرپه خوځيدو (ښوريدو) شو.

رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل، ودرېره تا باندي نبي صلی الله عليه وسلم، صديق رضي الله عنه او شهيدان ولاړ دي يعنې دغه درې واړه يې ياد کړل.
د دې لقب بل دليل.

عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرمايې، چې موږ د يرموک غزوه وگتله نو مونږ هلته داهل کتابو کتابونه وموندل چې هغه کې يې د اخيري نبي صلی الله عليه وسلم سره د هغه ملگری نوم صديق ليکلی ؤ.

د صديق د نوم عموما بل فضيلت.

په قرآن کریم کې نبيانو پسې صديقين ذکر شوي دي.

د ابوبکر رضي الله عنه دوهم لقب.

صاحب: يعنې ملگری

د سورت التوبة ۴۰ آیات کې الله جل جلاله ورته صاحب ذکر کړې دی.

دا لقب به رسول الله صلی الله علیه وسلم هم ډیر ذکر کولو.

« طلحه بن عمر رضي الله عنه فرمایې: چې مونږ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته خوراک د نشتوالي شکایت وکړ!

نور رسول الله صلی الله علیه وسلم راته وفرمایل: په ما او ملگری مې تقریبا اتلس ورځې داسې راغلي چې غیر د تورشې میوې څخه بل خوراک مونه دی موندلی.

د صاحب يعنې ملگری د لقب بل دلیل.

ابوهریه رضي الله عنه فرمایې: چې یو وار د ابوبکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه تر منځ لفظي شخړه راغله او ابوبکر رضي الله عنه ورته کومه خبره وکړه خو بیا پنبسمانه شو او معافي یې ترې

وغوښته خو عمر رضي الله عنه ورته وویل، نه دی معاف کوم نو مونږ رسول الله صلی الله علیه وسلم سره ناست وؤ

چې ابوبکر رضي الله عنه لنگ تر پندېو را پورته کړ او په منډه را روان دی.

نور رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمائل: ستاسې ملگری چا سره شخړه کړې ده.

نو چې کله راوړسید وېې ویل:

یا رسول الله صلی الله علیه وسلم ما سره عمر رضي الله عنه لفظي شخړه وکړه بیا ما ترې معافي وغوښته خو هغه معاف نه کړم، نور رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل، الله جل جلاله دې

معاف کړه، دې وخت کې عمر رضي الله عنه پنبسمانه شو او د معافي وغوښتلو له پاره د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغې هغوی ورته وویل: هغه رسول الله صلی الله علیه وسلم سره دی، نو په منډه راغی

، نو کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ولید مخ مبارک یې له غصې لکه انار سور شو.

کله چې عمر رضي الله عنه را ورسید، نو د رسول الله صلی الله علیه وسلم مخې ته یې گوندې ولگولې او وېې ویل:

یا رسول الله قسم په خدای جل جلاله زه په غلطه وم، نور رسول الله صلی الله علیه وسلم دوه واري وویل: تاسو زما ملگری ولی خفه کوئ تاسې زه شپلم ده ځای را کړ، تاسې وهلم، ده مې دفاع کوله،

تاسې ولې ترې نه غلي کیږئ؟

بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم دواړه سره پخلا کړل.

له دې نه د ابوبکر رضي الله عنه د دوه القابو ثبوت او لوړ مقام ثابت شو، بل د یو بل د معاف کولو له پاره ترغیب دی که بل هم په غلطه وي معافي ترې وغواړي.

د ابوبکر رضي الله عنه د حبشې د سفر په نیت وتل او نورې مهمې زړه را ښکونکې پېښې هم راتلونکې دي:



* سيرت ابن هشام جلد اول باب خلفاء الراشدین

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۳) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه دريم لقب عتيق دی.

د ابوبکر رضي الله عنه يو نوم د جاهليت په زمانه کې هم عتيق و خلکو به د ده د ډيرو خوبانو په وجه ورته دا نوم اخست، هغوی ترې دا معنی اخیسته چې مخ یې د شرم او عار نه په آمان دی، خوبیا په اسلام کې هم ورته همدا نوم آخستل کیده.

عبدالله ابن زبیر رضي الله عنه نه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به ورته عتيق وایه.

د عایشې رضي الله عنها نه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د صحابو سره زما د کور په انگرې کې ناست و او زه دننه وم زما پلار تشریف راوړ، کله چې را بنکاره شو؛ نور رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: که تاسې غواړئ داسې نفرو گورئ چې د دوزخ نه ازاد وي، نو ابوبکر رضي الله عنه دی، د عتيق کلمه یې ورته واخسته.

حبیشه رضي الله عنه فرمایي: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به ابوبکر رضي الله عنه ته ویل: چې د عتيق او صدیق نوم الله جل جلاله درته غوره کړی دی.

کله چې ابوبکر رضي الله عنه د کفارو د وهلو نه لبروغ شو بیا به بیت الله شریف ته تللو او هلته به یې عبادت کولو، خو د ده تلاوت او لمونځ کې دومره خوږوالی و او ژړل به یې چې د مشرکینو نارینه او بنځې به ورته ودریدل او فکر به ورته وړي وو، چې دا دین حقیقي دین دی، خود مشرانو له ویرې به چپ وو، خو مشرکینو به ځوانانو ته ویل: چې مه یې پریردئ چې عبادت وکړي نو هماغه و چې ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته ویل: زه له دی وطن بل ځای ته ځم دلته له عبادت خوږدونه نه شم اخستی او رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته حبشې ته د تللو اجازه ورکړه، نو په همدې نیت له کوره ووتلو، لاره کې یو قوم باندې تیریده چې (برک غماد) علاقه وه د هغه قوم مشر ابن الدغنة ورته په مخه ورغی، او از یې وړ باندې وکړ: ابوبکر (رضي الله عنه) چیرته پخیر؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته په غمجن او از باندې وویل: خپل قوم له مکې را وشړلم.

ابن الدغنة وویل: ستا قوم هغه څوک را شړي چې د غریب سره مرسته کوي؟

کونډې او یتیمان پالي، مظلوم له ظالم ژغوري، درواغ نه وایي، د بنه نسب خاوند دی، نه دا نه شي کیدای راځه بیرته واپس شه زه امن در کوم او له لاس یې ونیوللو، بیرته مکې ته راغلل. لومړی ابن الدغنة بیت الله شریف کې اعلان وکړ: چې ما ابوبکر رضي الله عنه په امن کړی، بیا د مکې د سرسختو مشرکینو په کورونو وگرځیدو، ټول یې خبر کړل چې که هر چا ابوبکر رضي الله عنه ته نقصان ورسولو خیر یې نشته، ټولو د هغه خبره ومنله خو یو شرط یې کیښود چې حرم شریف کې به عبادت نه کوي کور کې به خپل لمونځ او تلاوت کوي، نو ابن الدغنة ابوبکر رضي الله عنه ته وویل، همدا سې وکړه نو ابوبکر رضي الله عنه د خپل کور په ساحه کې وړوکی مسجد ځان ته جوړ کړ، هلته به یې عبادت کولو، خود دومره بنکلي او از باندې به یې تلاوت کولو چې ډیر مشرکین به یې لیدو ته

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سیرت ***

ودریدل او ویل به یې: والله چې دغه دین حق دی؛ خوله ویرې یې اظهار نه شو کولای، اخیر مشرکینو ته دا کار سخت تمام شو چې که همداسې ډلې ډلې خلک دده تلاوت اوریدو ته ودریرې؛ نو شاید ټول اسلام قبول کړي، نو ابن الدغنة ته ورغلل چې ته ورته ووايه چې یو چیرې پته ځای کې عبادت وکړي نژدې ده چې د ټولې مکې خلک خراب کړي زموږ خلکو خپل کارونه پرینسي دي دده لیدلو ته ولاړوي، نو ابن الدغنة راغی ورته یې وویل: یا ابوبکره (رضي الله عنه) یا خو ته خپل عبادت چیرته پته کوه یا زه درنه خپل امن بیرته اخلم چې دوی هر کار در سره وکړ، نو کوي به یې.

ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمایل، ته دی خپل امن بیرته واخله زه فقط د خپل رب جل جلاله نه امن غواړم زه عبادت نه شم پرینسودای، نو هغه ترې خپل امن بیرته وخست او ابوبکر رضي الله عنه بیا تکلیفونه گالل په ځان ومنل.

ابوبکر رضي الله عنه فرمایې: ما جاهلیت کې هم شراب نه دي چنبلي، د بتانو عبادت مې نه دی کړی، زنا، سود او دوکه مې نه ده کړې، درواغ مې نه دي ویلي.

فرمایې: چې یوه ورځ د جاهلیت په وخت کې پلاراته وویل: چې فلاني بتخاني ته مې ورسوه، هغه پوند و ما ډیرې بهانې ورته وکړې؛ خو هغه مجبور کړم کله چې مې بوتلو نو هغه په خپل کار مشغول شوه یو غټ بت ته ورغلم ورته مې وویل، وږی مې د خوراک له پاره کوم څه راکړه خو جواب یې رانه کړ، بیا مې ترې جامې وغوښتلې چې جواب یې رانه کړ، نو یوه غټه تیره (ډبره) باندې مې په دې مخ وويشتلو او بل (پر) مخ راپریوتلو، نو فرمایې ما چې د شام د تجارت سفر کې کوم خوب لیدلی و ډیر په بې صبرۍ سره د هغه رښتیا کیدو ته په تمه وم.

د شام سفر او داسې نورې زړه راښکونکې پیښې مه هیروئ.



د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۴) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله تجارت

ابوبکر رضي الله عنه د اسلام نه وړاندې هم تجارت کولو د بعثت په کال د تجارت له پاره شام ته تللی وو، هلته یې خوب ولید، چې سپوږمۍ له خپل ځایه را روانه شوه او ټوټه ټوټه شوه او د مکې ولا په کورونو باندې را پریوته او ټوټې یې بیرته سره یو ځای شوي او بیرته خپل مکان ته ولاړه، خو یوه برخه چې دده په کور را پریوتې وه پاته شوه نو د خوبه را پورته شو او زیات تشویش کې شو، چې کومه پیښه نه وي شوي او زما کور ته کوم نقصان ونه رسیږي، همدې حالت کې هغه راهب یا د یهودو عالم ورپه یاد شو چې هلته و په بیره هغه ته ورغی او خوب یې ورته تیر کړ، د خوب په اوریدلو سره د راهب مخ باندې د زیاتې خوشحالی اثرات را ښکاره شول او ورته یې وویل: ته له کوم ځایه راغلی یې؟

ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: له مکې څخه!

راهب په نسب څوک یې؟

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

ابوبکر رضي الله عنه وويل: بنو عبد مناف!

راهب په قوم څوک يې؟

ابوبکر رضي الله عنه قريش!

راهب ورته وويل: تاسو کې اخيري رسول صلى الله عليه وسلم، همدا اوس مبعوث کيدونکی دی او هغه سپوږمۍ همدا ده او ته به يې وزير يې پام کوه د هغه ملگرتيا کې سستي ونه کړې!

کومه تکړه چې ستا کور کې پاتې شوې ده، هغه اسلام دی، پس له دې ابوبکر رضي الله عنه خپل سفر را لند کړ او په ډيره ناقراری را روان شو او دی (رضي الله عنه) سوچونو (فکرونو) اخستی وو، دا نبي صلى الله عليه وسلم به څوک وي؟ کوم سردار به وي؟

نه نه سردار يا قومي مشر نه شي کيدای، هغوی خود بتانو عبادت کوي، سلگونه کلونه يې يو تر بل د بنمنۍ تازه ساتلې، داسې خلک د الله جل جلاله رسول نه شي کيدای هغوی خو لورگانې (لونې) ژوندئ ښخوي، مالدار يې په غريب ظلمونه کوي، درواغ وايي شراب خواره دي، نه نه داسې خلک نبي صلى الله عليه وسلم کيدای نه شي بيا يې فکر وکړ، چې په ځوانانو کې به نبي پيدا شي؟ خو ځوانانو کې به داسې وړ شخص کوم يو وي؟

همدې فکرونو کې د مکې اطرافو ته را ورسيد او داسې يې محسوس کړل چې ضرور کومه پيښه شوې ده، ايا کوم مشر به مړ شوی وي؟ ټول خلک پريشانه ښکاري يا ربه خیر کړې، تر ټولو لومړی ابوجهل ملعون مخ ته ورمنده کړه ورته يې وويل: عتيقة خبر نه يې؟

ابوبکر رضي الله عنه له څه شي نه؟

ابوجهل! هغه ستا د وړوکوالي یتيم ملگري، خو نوې نوې خبرې شروع کړي،

ابوبکر رضي الله عنه کوم يو يادوي؟ ژر کوه خبره خلاصه:

ابوجهل ملعون هغه د عبد الله زوی يادوم!

يو دم د ابوبکر رضي الله عنه هغه خوب را ياد شو.

ابوبکر رضي الله عنه وايه څه يې ويلي دي؟ ابوجهل! هغه وايي ماته جبرائيل (ع) وحې راوړې زه تاسو ته نبي صلى الله عليه وسلم را ليږل شوی يم:

ابوبکر رضي الله عنه نو تاله هغه څخه په دې څلويښتو کلونو کې کوم درواغ خبره اوريدلې؟

ايا مونږ کې په آمين مشهور نه دی؟

ابوجهل: هو آمين خودی خو داسې نا اشنا خبرې کوي وايي د بتانو عبادت پرېږدئ نو مونږ دا کار کولای شو؟

ابوبکر رضي الله عنه ښه مخه مې پرېږده چې کور ته ولاړ شم.

ابوجهل: نو ته پکې څه وايې؟

ابوبکر رضي الله عنه: پرېږده چې کور ته ولاړ شم.

* حكاية الصحابة جلد اول، سيرت ابن هشام جلد دوهم

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۵) برخه.

ابوبکر رضي الله عنه چې کله له ابوجهل څخه رخصت شو نو خپله سورلی يې په ډيره تيزی سره خپل کور طرف ته روانه کړه د مکې ماشومانو مخکې ترينه منډې کړې او وړوکې عائشه رضي الله عنها او پيغله اسماء رضي الله عنها يې د پلار په راتگ خبرې کړې هغوی دواړه ورته استقبال ته راوتلې وې، له خوشحالی په جامو کې نه ځایدي.

دې وخت کې ابوبکر رضي الله عنه ورته را ورسيد، دواړه يې ښکل کړې او کور ته دننه شو، اسماء رضي الله عنها د سورلی مهار ونيولو، چې سامان ترې را کښته کړي او کوچنۍ عائشې رضي الله عنها چغې کړې بابا بابا ته خبر يې؟

ابوبکر رضي الله عنه: له کوم شي لور جانې؟

عائشه رضي الله عنها هغه ستا ملگری يادوم! هغه آمين (يعنې امانتدار او رښتونى) يادوم.

ابوبکر رضي الله عنه هو هو لورې زه خبر يم: ښه نو ته چا خبر کړې؟

ابوبکر رضي الله عنه: هغه ابوجهل لعنتي خبر کړی يم.

دې وخت کې يې کورودانه (ميرمن) ورته راغله ستړي مه شي يې ورسره وکړه او سمدستي د والدينو طرف ته ورغی پلار يې ناييناؤ د دواړو سره يې ستړي مه شي وکړه او اسماء رضي الله عنها ته يې اواز وکړ، لورې ماته پاکې جامې او اوبه ژر تيارې کړه چې ولامبم يو چيرې روان يم بيره (تلوار) مې دی.

اسماء رضي الله عنها: ښه پلاره دا دی اوس يې راوړم لږ صبر وکړه، بي بي أم رومان رضي الله عنها ورته وويل: ولې خیر خودی؟ اوس راغلي لږ دمه شه، څه وخوره ولاړ به شي.

ابوبکر رضي الله عنه: نه نه زه خوراک نه کوم بيره (تلوار) مې دی کومه خبره نه شته هغه د بني هاشم اولاد ته ورځم چې آمين (محمد صلى الله عليه وسلم) وگورم انديښنه مې ده، دې وخت کې اسماء رضي الله عنها اوبه او جامې راوړلې غسل يې وکړ او د کوره په تيزی سره راوتلو او د رسول الله صلى الله عليه وسلم کور ته ورغی، يو خوا ته ودریدی اواز يې وکړ، ای د بنو هاشم خاندانه محمد صلى الله عليه وسلم کور کې شته؟

رسول الله صلى الله عليه وسلم، چې ډير خپه او پريشانه کور کې ناست ؤ ځکه د خپل کور فقط يو څو تنونه، ماسوا چايي دعوت نه ؤ منلی، نو د ابوبکر رضي الله عنه اواز باندي يې مخ لکه د گلابو وغوړيد، خپل غلام زيد رضي الله عنه ته يې وويل: ماته د عتيق يعنې ابوبکر رضي الله عنه اواز ښکاري ورشه که ابوبکر رضي الله عنه وي دننه يې راوله.

زيد رضي الله عنه چې کله ابوبکر رضي الله عنه را دننه کړ او رسول الله صلى الله عليه وسلم د هغه نوراني مخ يې مسکى وليدی خوشحالي يې نوره هم زياته شوه ستړي مه شي يې ورسره وکړه او ابوبکر رضي الله عنه مخامخ ورته کښيناست او ورته ويې وويل: تر ټولو اول راته ستا د بعثت خبره وکړه چې ډيره مې ورته تلو سه ده.

رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته قصه داسې شروع کړه:

« چې زه به له خلکو پټ دغه مخامخ غره کې غار حراء ته تللم او هلته به مې عبادت کولو، خودا وار مې چې عبادت شروع کړي، يوه ملائکه راته راغله او ماته يې وويل: ته الله جل جلاله خپل امت ته نبي را ليرلی يې ورشه هغوی توحيد ته راوبله او ماته يې وويل: چې ولوله ما ورته وويل: زه خولوستل نه شم کولای امي يم، نو هغه زه غيږ کې ونیولم او بيائي راته وويل: چې ولوله دا واري يې راته سورت العلق تلاوت کړي، ما هم ولوست؛ بيا هغه راڅخه ولاړه، زه کور ته راغلم ډار شوی وم خديجې رضي الله عنها ته مې وويل: پټ مې کړه يخني مې کيږي او پوره قصه مې ورته وکړه. هغې تسلي راکړه او ورته بن نوفل عالم ته ورغله هغه يې تره وه، هغه نه يې پوښتنه وکړه: هغه ورته ويلي وو، دا هم هغه ناموس يا ملائکه ده چې نورو انبياؤ ته ورتلله او ورته ويلي يې وو، چې ستا خاوند نبي شوی دی خو کاش چې زما طاقت وای چې کومک مې ورسره کړی وای.

نو ابوبکر رضي الله عنه فرمايې: کله چې مې دغه خبرې واوريدلې سمدستي مې د شهادت کلمه وويله او ورپورته شوم د ده مبارک مخ، تندي او سترگی مې ښکل کړې او کلک مې غيږ کې ونیولو، بيا مې لاس باندې ورسره د کلکې همکاري بيعت وکړ او له دې وروسته ما خپل خوب او شام د راهب تعبیر ورته ووايه چې ډير زيات ور باندې خوشحاله شو.

نو له دې وروسته رسول الله صلى الله عليه وسلم په ښکاره بيت الله شريف کې لمونځ کولو اراده وکړه.

« عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمايې: چې ما د ابوبکر رضي الله عنه بهادري او همت هغه وخت وليد، چې رسول الله صلى الله عليه وسلم بيت الله شريف کې په لمونځ ودرید او د مشرکينو سرسخت مشر عقبه ابن معيط راغی او د رسول الله صلى الله عليه وسلم غاړه مبارکه کې يې خادر واچولو او په ډيره سختی يې را کش کړ، هيچا د مشرکينو له ويرې همت نه شو کولای چې ترې خلاص يې کړي، خو ابوبکر رضي الله عنه په منډه ورغی او د عقبه ابن معيط گردن ته يې لاس واچولو او دومره سخت ټک يې ورکړ، چې رسول الله صلى الله عليه وسلم يې ترې خلاص کړ او د مسلمانانو په بې وسی يې په چغو چغو ژړل او داسې يې ويل:

ای ظالمانو محمد صلى الله عليه وسلم، کومه گناه کړې ده؟ چې تاسې دومره ظلم ور باندې کوئ دا خو تاسو له درواغو، دوکې، شرک او ظلم څخه منع کوي تاسو چې ژوندی لورگانې (لوني) په محکمه کې ښخوئ له هغه مو منع کوي، دا خو تاسو نه مشرتوب، مال او دولت نه غواړي، ستاسې د لورگانو (لوني) نکاح ته په تمع نه دی، دا خو تاسې د جهالت نه روښنايې ته راولي، تاسو ته وايي چې يوله بله هغه د سلگونو کلونو د بنسټی ختمې کړئ، د بتانو عبادت پرېږدئ چې نه خیر درته رسولای شي او نه شر، نو له دې وروسته يې رسول الله صلى الله عليه وسلم کور ته راوست.

« عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمايې: زما تر ټولو بده خاطر همداده چې ما رسول الله صلى الله عليه وسلم د بچ کيدلو کوښښ ونه کړای شو.

راتلونکې کې د ابوبکر رضي الله عنه د بلال رضي الله عنه ازادول او نور په زړه پورې حالات را سره اوسی.



ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۶) برخه.

د رسالت اولني قبلوونکي اوه کسان:

- ① ابوبکر رضي الله عنه
- ② عمار رضي الله عنه
- ③ مور يې سمیة رضي الله عنها
- ④ پلار يې یاسر رضي الله عنه
- ⑤ صهیب رضي الله عنه
- ⑥ بلال رضي الله عنه
- ⑦ او مقداد رضي الله عنه

ابوبکر رضي الله عنه فرمايې: زما قوم زه لږ له تکلیفونو څخه منع کولم او رسول الله صلی الله علیه وسلم، خپل تره ابو طالب ترینه دفاع کوله، خو د دغه نورو مدافعین او خپلوان نه وه، نو ځکه یې ډیر زیات تکلیفونه گالل کله چې بلال رضي الله عنه مسلمان شو، نو بلال رضي الله عنه د سرسخته کافر مشر امیة ابن خلف غلام ؤ هغه به ترې جامې وکښلې او برښده (لڅ) به په شا په سرو شگو کې واچولو او غټې غټې تیرې (ډبرې) به یې ورباندې کینسو دلې، لاسونه به یې شاته ورتلې وو او ماشومانو ته به یې ویل، له پاسه ورباندې گرځئ او ورته ویل به یې، چې وایه خدایان مې لات، منات، او عزی دي، خو بلا رضي الله عنه به اَحَدٌ اَحَدٌ چغې وهلې بیا به یې هلکانو ته وویل: چې غاړه کې پرې ورته واچوئ او د مکې لارو کې یې راوگرځوئ، تر هغه چې له توحیده انکاری شي او همداسې به ورسره کیدل، خو بلال رضي الله عنه به اَحَدٌ اَحَدٌ چغې وهلې،

آخیر رسول الله ﷺ ابوبکر رضي الله عنه ته وویل: چې بلال رضي الله عنه ډیر په تکلیف کې دی له دې مشرکینو خلاصول غواړي.

نو ابوبکر رضي الله عنه پوه شو چې د رسول الله ﷺ مطلب د هغه ازادول دي، نو کور ته ولاړ او کور کې یې یو رطل چې د کیلو نه لږ کم دی سره زرا واخستل او امیة ابن خلف ته ورغی او ورته یې وویل: ته دا مسکین ولې په غذا بوې؟ زه یې بدل کې که هر شی غواړي در کوم:

زما سره یو تور غلام دی چې د بلال رضي الله عنه نه تکره او صحتمند دی او هغه هم ستا په دین دی هغه به در کړم که اشرفی غواړي، اشرفی به در کړم هغوئ ومنله.

یو روایت کې دي، چې غلام یې ورکړ، بل روایت دی، چې اشرفی یې ورکړې، بل روایت دی، چې دواړه یې ورکړل او بلال رضي الله عنه یې ازاد کړ.

کله چې هغه کافر نه بلال رضي الله عنه ازاد شو؛ نو ابوبکر رضي الله عنه ته یې وویل: زما دې په لات، منات او عزی قسم وي که تا زما نه بلال رضي الله عنه د یوې قجورې دانه باندې غوښتی وای ما به در کړې وای، نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل، زما دې په خپل رب ﷻ باندې قسم وي: که تا زما ټوله شتمنی باندې را کولای هم ما به درنه آخستی، تا ته د ده قیمت څه معلوم دی؟

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

ابوبکر رضي الله عنه چې کله بلال رضي الله عنه ازاد کړي؛ نو بلال رضي الله عنه بيا له رسول الله ﷺ څخه نه جدا کيده، چې څومره غزاگانې شوي دي بلال رضي الله عنه ټولو کې د يو بهادر سپاهي په شان خپله توره چلوله؛ خود خوند وخت د بدر غزا وه، چې امية ابن خلف زخمي پروت ؤ او بلال رضي الله عنه يې په سينه ناست ؤ او ورته ويل به يې:

«تا چې ماته ويل: خدای ﷻ ته دې ووايه چې تارا څخه خلاص کړي اوس دې ته هغه لات او منات را وغواړه چې تا بچ کړي.»

رسول الله ﷺ فرمايې: چې دنيا کې څلور سيدان دي،

• اول زه د عربو،

• دوهم بلال رضي الله عنه د حبشو،

• دريم صهيب رومي رضي الله عنه د روم د خلکو،

• څلورم سلمان فارسي رضي الله عنه د فارسيانو.

کله چې د مسلمانانو تعداد ۳۸ يا ۳۹ ته ورسيد، نو رسول الله ﷺ خپل کور کې اول وار په جماعت لمونځ وکړ، چې بلال رضي الله عنه هم ورسره ؤ، نو بلال رضي الله عنه د رسول الله ﷺ اولنی مؤذن هم دی، پاک خدای ﷻ ډير ښکلی زړه، رانښکونکی او ازور کړی ؤ او بلال رضي الله عنه کله هم تهجد نه قضاء کول، چې کله به مسجد ته را روان ؤ رسول الله ﷺ به يې د پښو اواز پيژندو، کله چې رسول الله ﷺ معراج ته ولاړ، نو هلته يې هم د جنتونو دروازه کې د بلال رضي الله عنه د پښو اواز واوريد، کله چې له معراج څخه بيرته را وگرځيده، نو بلال رضي الله عنه نه يې پوښتنه وکړه چې ته ماته ووايه چې ته کوم داسې غوره کار کوې چې ما ستا د پښو اواز د جنت دروازه کې وا وريد؟ بلال رضي الله عنه ورته وويل: نور نه پوهيږم؛ خو چې کله هم اودس مات کړم بيا نوی اودس کوم، بې اودسه نه گرځم او بيا له اوداسه وروسته خامخا دوه رکعت ته تحية الوضوء لمونځ کوم، نو رسول الله ﷺ ورته وويل: بس همدا سبب دی چې ته د دومره لوړې درجې خاوند شوی يې.

بلال رضي الله عنه د عمر رضي الله عنه د خلافت تر وخته مکه کې ؤ بيا عمر رضي الله عنه ورته اجازه ورکړه، شام ته ولاړ او هلته يې ډير فتوحات نصيب شول، هم هلته شهيد شو او هم هلته دفن شوی دی.

را تلونکې برخه کې د ابوبکر رضي الله عنه د پلار ابو قحافه رضي الله عنه مسلمان کيدل او د ابوبکر رضي الله عنه نور فضائل را سره اوسئ



د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۷) برخه.

د ابوبکر رضي الله عنه بهتري او لوړې درجې دا دي، چې تر ټولو لومړی مسلمانيدل، تر ټولو به رسول الله ﷺ په امتيانو کې اول جنت ته ننوځي.

رسول الله ﷺ فرمايې: تر ټولو لومړی به زما په امتيانو کې ابوبکر رضي الله عنه جنت ته ننوځي.

او د عشره مبشره يعنې هغه لس تنه صحابه چې د جنت خوشخبري ورکول شوي ده هغوي کې يې لومړی نوم ذکر شوی دی.

ابوبکر رضي الله عنه په رسول الله ﷺ د و مره مئین ؤ چې د هيچا پرواه يې نه کوله، يوه ورځ يې والد ابوقحافه چې لا مسلمان شوی نه ؤ د رسول الله ﷺ په باره کې لږ نامناسب الفاظ استعمال کړل، چې داسې دیکه يې ورکړه، چې وغورځيد، بيا يې رسول الله ﷺ ته دا خبره ذکر کړه چې رسول الله ﷺ ور باندې خفه شو، چې ولې دې داسې کار کړی دی؟ د ابوبکر رضي الله عنه مشر زوی عبدالرحمن رضي الله عنه فرمايې، چې ما خپل پلار ابوبکر رضي الله عنه ته وويل، چې زه لا مسلمان شوی نه وم او د مکې مشرکينو سره د رسول الله ﷺ مقابلې ته راغلی وم، چې ته د بدر غزا کې زما تورې ته برابر شوی وي؛ خو د پلاروالي احترام مې وکړ، ومې نه وهلې نو؛ زما والد ابوبکر رضي الله عنه راته وويل: زما دې په رب ﷻ قسم وي که ته ماته په نظر راغلی وای چې د کافرانو له لورې جنگيږې ما به له تانه سر پرې کړی وای زه د اسلام په باره کې د هيچا پرواه نه کوم.

• عمر رضي الله عنه فرمايې: چې يوازې ابوبکر رضي الله عنه زما د ټول خاندان نه غوره دی.

• عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمايې: چې ما د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه، څوک ډير در باندې گران دی؟

نو رسول الله ﷺ وويل: عائشه رضي الله عنها! ما وويل: نه نارينه يادوم! نور اته ويې فرمايل: د هغې پلار ابوبکر رضي الله عنه.

ابوهريره رضي الله عنه فرمايې: چې رسول الله ﷺ د صحابه کرامو څخه پوښتنه وکړه: چې چا نن روژه نيولې ده؟ ابوبکر رضي الله عنه وويل: ما! بيا يې وفرمايل: چې چا نن جنازه کړې ده؟ ابوبکر رضي الله عنه وويل: ما! بيا يې وفرمائ: چې چا نن مسکين ته خوراک ورکړی دی؟ ابوبکر رضي الله عنه وويل: ما! بيا يې وويل: چې چا نن د مريض پوښتنه کړې ده؟ ابوبکر رضي الله عنه وويل: چې ما! نو رسول الله ﷺ وفرمايل: چې چا ته دغه خوبيانې جمع شي هغه جنتي دی!

• عمر رضي الله عنه فرمايې: ما د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت په وخت کې وغوښتل چې د شپې د خلکو تکاليف معلوم کړم بيا خليفه پرې خبر کړم؛ نو د شپې راووتلم يوه نابينا بوډی زنانه وه د هغې کوم خپلوان نه وه؛ نو گاونډيانو به يې خدمت کولو، نو زه د هغې کور ته ورغلم گورم چې هر کار په بهترينه طريقه شوی دی او هغې ته خواره هم پاخه شوي وو او ورکول شوي وو، نو بله شپه لږ وختي

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سیرت ***

ورغلم خوبیا هم د هغې خدمت چا کړی ؤ، اخیر مې فیصله وکړه چې دغه کس معلوم کړم، نو دیر وختي د هغې د کور سره نزدې پټ شوم کله چې د شپې د خلکو تگ را تگ ختم شونو گورم چې خلیفه ابوبکر رضي الله عنه راغی او د هغې په خدمت لگیا شو، نو ما وویل: عمره! ته به کله هم د ده درجې ته ونه رسیږې، بیا عمر رضي الله عنه فرمایي: چې یو وار رسول الله ﷺ د صدقاتو غوښتنه وکړه: د یوې غزاله پاره تیاري کیدله، نو زه کې مې وویل: چې نن به خامخا د ابوبکر رضي الله عنه نه وړاندې کیرم او خپله نیمه شتمني مې راوړله؛ خو هلته ابوبکر رضي الله عنه ټوله شتمني راوړې وه؛ نو رسول الله ﷺ ترې پوښتنه وکړه چې کور کې دې څه شی پرېښي دي؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: چې بس الله ﷻ او رسول الله ﷺ مې ورته پرېښي دي! نو عمر رضي الله عنه فرمایي: هلته هم ابوبکر رضي الله عنه را نه نومره وړې وه.

✦ اسماء رضي الله عنها فرمایي: چې کله مې والد ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ سره هجرت کولو ټولې ۲۰۰ زره اشرفۍ کور کې وې ټولې یې واخستلې نو نیکه مې (ابو قحافه) کور ته راغی هغه نابینا ؤ راته یې وویل: چې ابوبکر (رضي الله عنه) به تاسو نه ټول مال وړی وي؟ ما ته د هغه مینه د خپل دوست سره معلومه ده.

✦ اسماء رضي الله عنها فرمایي: چې ما ژر ژر واره واره کاني یا تیرې د کوټې کونج کې جمع کړلې او کپړه یاد ټوکړ یوه برخه مې سربیره وړ باندي واچوله او د هغه لاس مې وړ باندي کینسود، چې گوره دا رویۍ یې پرېښي دي چې ده تسلي وشي، خو کور کې هیڅ نه وه.



د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۸) برخه.

لکه څرنکه چې ذکر شوي دي چې ابوبکر الصديق رضي الله عنه اول ځل د هجرت په نیت کونښن کړی وو، بیا د برک عماد علاقې یو مشر ابن الدغنة بیرته را کړځولی ؤ، یو ځل بیا یې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل: چې یا رسول الله صلی الله علیه وسلم ما ته د هجرت اجازه وکړه خو دا ځل رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایي: صبر وکړه کیدای شي ملکري دي پیدا شي خو کله چې الله جل جلاله رسول الله صلی الله علیه وسلم ته د هجرت امر وکړ، د غرمې وخت ؤ چې د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغی ورته یې وویل: کور کې چې څوک وي له دې ځایه یې لیرې وباسه چې خصوصي خبره د سره لرم؛ نو ابوبکر الصديق رضي الله عنه ورته وویل: یا رسول الله ﷺ دا یوه ستا بي بي عایشه رضي الله عنها ده دا نور زما اهل او اولاد دی د خطري امکان نشته، نو رسول الله ﷺ ورته وفرمایي: چې ما ته د هجرت امر شوی دی نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: یا رسول الله ﷺ زه در سره یم یواځې دې نه پرېږدم بیا یې عایشې رضي الله عنها او اسماء رضي الله عنها ته وویل: ژر کوی د سفر له پاره اوښان او خوراکي شيان تیار کړئ. هغوی ژر ژر هر څه برابر کړل او بیگاهه ته د شپې دواړه ووتل.

رسول الله ﷺ په خپله بستره علي رضي الله عنه بن ابي طالب پرې ایستلی وو، چې صبا ته د خلکو امانتونه وروسپاري ځکه چې مسلمانانو او کافرانو به د امانت ساتلو له پاره شيان او نقد درهم

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

ورکول او زيات امانتدار ؤ او همدغه شپه ټولو مشرکينو ټول تکړه ځوانان را غوند کړل د پروگرام مطابق يې وسله ورکړله او د رسول الله ﷺ کور يې محاصره کړ، کله چې رسول الله ﷺ له کوره راووت دعاء يې وکړه او ټولو ورته کتل سترگو يې کار نه کولو او رسول الله ﷺ ابوبکر رضي الله عنه سره يو ځای او د غار شور طرف ته ولاړل او هلته غار کې کښينا ستل، کله چې صبا شو او رڼا خپره شوه نو ورته معلومه شوه چې په بستره علي رضي الله عنه ويده ؤ او رسول الله ﷺ هجرت کړې، نو هغوي ټول ورپسې په آسونو او اوبانو ووتل ټولې لارې يې ولټولې؛ خو هيچا ته يې درک ونه لگيد تر هغې چې د غار شور په طرف هم ولاړل هلته کوټرو هگۍ واچولې او په هماغه ځای کښينا ستلې او غښې د غار په خوله جالونه جوړ کړل تر څو مشرکينو ته معلومه شي چې دننه څوک نشته که څوک وای نو د غښې جالونه او کوټرې هگۍ به خرابې شوې وای، کله چې مشرکين په دغه ځای تيريدل او خبرې يې ابوبکر رضي الله عنه واوريدلې نو ابوبکر رضي الله عنه وويل:

يار رسول الله ﷺ که دوى خپلو پښو ته وگوري نو مونږ ورته ښکارو، نو رسول الله ﷺ ورته وويل: مه غمجن کيږه مونږ دواړو سره الله جل جلاله دى يعنې الله جل جلاله زمونږ ساتنه کوي، يا ابوبکره رضي الله عنه ته د هغه دوه کسانو په هکله څه فکر کوې چې دريم ورسره الله جل جلاله دى {لَا تَحْزَنُ إِنْ لَأَنَّ اللَّهَ مَعَنَا} مشرکينو ونه ليدل درې ورځې هلته غار کې پاتې شول تر هغې چې مشرکين ټول نا اميده بيرته مکې مکرمې ته ستانه شول، درې ورځې به ورته د شپې عبد الله بن ابي بکر رضي الله عنه او د ابوبکر رضي الله عنه غلام خوراک وروړلو، بيا دوى له غار شور ووتل او مدينې منورې ته روان شول،

لاره کې د أم معبد رضي الله عنه د وچې ميريږ شيدې رالوشل څنکه وشول؟*



د ابوبکر صدیق بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۹) برخه.

موضوع د ابوبکر رضي الله عنه مار چيچل، د أم معبد الخزاعية وچې، زړې او مريضې ميريږ شيدې کول، حافظ ابوبکر البزار رضي الله عنه مسلسل حديث د جابر ابن عبد الله رضي الله عنه څخه روايت کړې دى: کله چې ابوبکر رضي الله عنه او رسول الله ﷺ غار شور ته ورسيدل نو هلته درې ورځې وو، يو وخت رسول الله ﷺ ته خوب ورغى هغه ويده شو د ابوبکر رضي الله عنه غيږ کې يې سر مبارک کېښود ابوبکر رضي الله عنه سره چې اضافه جامې يا څادر ؤ هغه يې وشکولې (تکړې تکړې کړلې) او د غار سورې يې ورباندې بند کړل، يو سوري پاته شو هغې ته يې د پښې پونده کېښودله د دې له پاره که کوم مار يا لرم وي چې رسول الله ﷺ ته تکليف ونه رسوي، خو هغه ځای کې مار ؤ کوم ځای کې

* وکان رسول الله صلى الله عليه وسلم قد سار مع أبي بكر رضي الله عنه والذي كان ينتظر بفارغ الصبر مرافقه لرسول الله حيث إنه كان استأذن رسول الله صلى الله عليه وسلم قبل ذلك بالهجرة فقال له عليه السلام لا تعجل لعل الله أن يجعل لك صاحباً.

وكانت الصحبة مع رسول الله صلى الله عليه وسلم، سارا حتى وصلا إلى غار ثور فد خلاه، وجاءت العنكبوت فنسبت على بابه، وجاءت حمامة فباضت ورقدت فلما وصل رجال قریش إلى الغار قال أبو بكر: يا رسول الله لو أن أحدهم ينظر إلى قدميه لأبصرنا، فقال النبي صلى الله عليه وسلم يا ابا بكر ما ظنك باثنين الله ثالثهما. معناه أن الله تعالى هو الذي يحفظنا وينصرنا، وليس معناه أن الله تعالى موجود معهما في الغار وكذلك قوله تعالى إخباراً عن نبيه صلى الله عليه وسلم أنه قال: {لا تحزن إن الله معنا} ليس معناه أن الله تعالى بذاته معهما في الغار بل المعية هنا هي معية النصرة أي الله تعالى هو الذي ينصرنا ويحمينا لأن الله تعالى لا يوصف بأنه يعزل مكاناً فهو الموجود بلا مكان وهو المنزه عن كل صفات الخلق.

لقد حمى الله تعالى نبيه ومن معه،

رواه مسلمٌ والبخاريُّ باب هجرة النبي ﷺ.

چې ابوبکر رضي الله عنه پونده ايښې وه؛ نو ابوبکر رضي الله عنه يې وچيچلو، خو ابوبکر رضي الله عنه درونه برداشت کړل هغه نه غوښتل چې رسول الله ﷺ له خواړه خوبه راويښ شي خو بې اختياره يې له زيات درده او ښکې در رسول الله ﷺ په مخ مبارک تويي شوې چې رسول الله ﷺ راويښ شو او پوښتنه يې وکړه چې ولې او څه پيښه وشوه؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: مار وچيچلم! نو رسول الله ﷺ ور باندې خپلې لارې يا لعاب مبارک ومښل او درد يې ختم شو، بيا يې مارت ته وويل: ايا تاته شرم نه درتلو، چې زما ملگری دی وچيچو؟ نو مار ورته وويل: يا رسول الله ﷺ ماله چا اوريدلي وه چې اخيري نبی ﷺ به دلته پناه راوړي نوزه دلته په طمع وم چې ستا ديدن وکړم، خو د ابوبکر رضي الله عنه پښې زما څخه منع کړې وې، بل روايت کې راغلي: چې دغه ماريو شيطان و چې ابليس ورته ويلي وه چې ولاړ شه رسول الله ﷺ وچيچه خو کامياب نه شوييا فرمايې: چې کله رسول الله ﷺ او ابوبکر رضي الله عنه له غار شور څخه وتل نو عبداللہ بن اريقث اليشي يې په مزدورۍ نيولی و هغه ته لار معلومه وه چې لار ورته وښايي او د ابوبکر رضي الله عنه غلام عامر بن فهيره هم ورسره و، لاره زياته اوږده وه پوره اته ورځې مزل و نو اوله ورځ ماښام يوه دښته کې خيمې ولاړې وې هلته ورغلل خيمه کې د أم معبد په نوم يوه زړه ښځه وه ورته يې وويل: ميلمنوزه يوه ښځه يم نارينه را سره نشته که تاسو شپه کول غواړئ د هغه کلي مشر ته ورشئ هغه به موبه عزت وکړي، خو رسول الله ﷺ ورته جواب ور نه کړ او ورته يې وويل: که تا سره د حلالولو له پاره څه شی وي يا شيدي وغيره د خرڅولو له پاره وي مونږ يې در څخه اخلو، خو هغې وويل، اوس خو څه نشته چې در يې کړم.

لږ وخت وروسته يو ځوان د خيمې په طرف راغی هغه د دغې ښځې أم معبد زوی و هغې خپل زوی ته يوه ميړه او چاره ورکړه چې دا ميړه بوځه (وروله) چې هغه ميلمانه يې حلاله کړي هغه ځوان ميړه راوستله چې دا تاسو حلاله کړئ نو رسول الله ﷺ ورته وويل: ته چاره بيرته يوسه او يو لوبښی راوړه چې دغه ميړه پکې ولوشم هغه په تعجب سره وويل: دا ميړه زړه، مريضه او وچه ده شيدي نه کوي، رسول الله ﷺ ورته وويل: ته ولاړ شه لوبښی راوړه هغه بيرته ولاړی مور ته يې قصه وکړه هغې هم تعجب وکړ، چې دا څرنگه خلک دي له وچې ميړې د شيديو طمع کوي خو هغه ځوان لوبښی راوړ، بيا رسول الله ﷺ بسم الله الرحمن الرحيم وويل: د ميړې غولانځه باندې يې لاسونه مبارک ووهل د ميړې غولانځه کې شيدي پيدا شوې رسول الله ﷺ هغه لوبښي کې شيدي را ولوشلې هغه ځوان دوی ته کتل چې دا څه رقم برکتی انسان دی وچه ميړه کې يې شيدي پيدا کړې لوبښی چې ډک شو رسول الله ﷺ هغه ځوان ته وويل: دا يوسه چې مور دې وڅښي او ته بل لوبښی راوړه هغه ولاړی مور ته يې شيدي ور کړې، هغه هم حيرانه شوه بل لوبښی يې ورکړ، بيا رسول الله ﷺ همدا سې لوبښي را غوښتل تر هغه چې هغه مور او زوی په شيديو ماړه شول. بيا دوی څلورو کسانو هم وڅښلې تر هغه چې دوی هم ماړه شول بيا يې هغې ښځې ته دعا وکړه سهار ترې بيا را روان شول.

د دې ښځې نور معلومات دا دي چې الله جل جلاله يې مال کې برکت واچولو مالداري يې زياته شوه تر هغه چې يوه برخه يې مدينې منورې ته د خرڅلاؤ له پاره راوستله، نو ابوبکر رضي الله عنه بازار کې روان و چې هغه ځوان يې وليد، مور ته يې رغ وکړ: چې مورې هغه سپړی خو دغه دی چې زمونږ خيمو

*** د ابوبكر صديق رضي الله عنه مبارك سيرت ***

تہ د هغه برکتی سړي سره راغلی و، هغې ورته اواز وکړ، ابوبکر رضي الله عنه هم وپيژندل ورغی هغې بنڅې ورته وویل: ستاسو په دعا خو زموږ مالداري زیاته شوه، خو هغه برکتی سړی چیرې دی؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: تہ هغه پیژنې چې څوک و؟ هغې وویل: نه! نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: هغه خو زموږ رسول ﷺ دی نو هغې ورته وویل: موږ یوڅه (وروله) بیا ابوبکر رضي الله عنه رسول الله ﷺ تہ بوتلل هغوی ایمان راوړ او رسول الله ﷺ ورته دوه غلامان او نور شيان ورکړل او ښه عزت یې ورکړ.

بیا هغې بنڅې رسول الله ﷺ تہ وویل: کله چې تاسو رخصت شوی بیا نور څوانان راغلل چې زیات قهریدلي وه ستاسو پوښتنه یې وکړه خو ما ورته وویل: دلته څوک نه دي راغلي خو ما به همیشه فکر کاوه چې دغه لار کې موږ تہ بادشاهان هم میلمانه شوي دي خو ستا په شان برکت والا مونږه وه لیدلي:

د سفر سلسله جاري ده د سراقه ابن مالک قصه به ولولئ.



د ابوبکر صديق بن ابو قحافة رضي الله عنه د سيرت مبارك (۱۰) برخه.

سيرت ابن هشام او تفسير ابن كثير.

د ابوبکر رضي الله عنه څخه روایت کړې دی، کله چې موږ څلور کسان د هجرت په دوهمه ورځ روان شولو موږ هېچا تعقیب نه کړو تر هغې چې سراقه ابن مالک المدلجي رضي الله عنهما را پسې را ورسيد، کله چې ما وليد هغه په آس موږ پسې را روان دی نو رسول الله ﷺ تہ مې وویل: څوک را پسې را روان دی، نو رسول الله ﷺ راته وویل: مه ویريرې، ما ورته وویل: ما سره ستا فکر دی په خپل ځان نه يم، رسول الله ﷺ وویل: الله جل جلاله به یې دفع کړي تر هغې چې هغه بلکل را نژدې شو.

* وقال الحافظ أبو بكر البزار: حدثنا محمد بن معمر، حدثنا يعقوب بن محمد، حدثنا عبد الرحمن بن عقبة، بن عبد الرحمن بن جابر بن عبد الله، ثنا أبي عن أبيه عن جابر قال لما خرج رسول الله ﷺ وأبو بكر مهاجرين فدخلا الغار، إذا في الغار جحر فألقمه أبو بكر عقبه حتى أصبح يخافه أن يخرج على رسول الله ﷺ منه شيء، فأقاما في الغار ثلاث ليال ثم خرجا حتى نزلتا بخيمات أم معبد فأرسلت إليه أم معبد أني أرى وجوها حسنا، وإن الحي أقوى على كرامتك مني، فلما أمسوا عندها بعثت مع ابن لها صغير يشفره وشارة، فقال رسول الله ﷺ «أردت الشفرة وهات لنا فرقا، يعني القدرح، فأرسلت إليه أن لا تبين فيها ولا ولد، قال «هات لنا فرقا» فجاءت بفرق فضرب ظهرا فاجترت ودرت فحلب فملا القدرح فشرب وسقى أبا بكر، ثم حلب فبعث فيه إلى أم معبد، ثم قال البزار: لا نعلمه يروي إلا بهذا الإسناد، وعبد الرحمن بن عقبة لا نعلم أحدا حدث عنه إلا يعقوب بن محمد وإن كان معروفا في النسب، وروي الحافظ البيهقي من حديث يحيى بن زكريا بن أبي زائدة، حدثنا محمد بن عبد الرحمن بن أبي ليلى، ثنا عبد الرحمن بن الأسيهاني، سمعت عبد الرحمن بن أبي ليلى عن أبي بكر الصديق رضي الله عنه، قال خرجت مع رسول الله ﷺ من مكة فاتنهينا إلى حي من أحياء العرب، فنظر رسول الله ﷺ إلى بيت منتحيا فقصد إليه، فلما نزلنا لم يكن فيه إلا امرأة فقالت يا عبد الله! إنما أنا امرأة وليس معي أحد، فعليكما بعظيم الحي إن أردتم القرى، قال فلم يجوها وذلك عند المساء، فجاء ابن لها بأعنز لها يسوقها، فقالت يا بني انطلق بهذه العنز والشفرة إلى هذين الرجلين فقل لهما تقول لكما أمي؛ إذ بها هذه وكلا وأطعمنا، فلما جاء قال له النبي ﷺ «انطلق بالشفرة وجنني بالقدرح»، قال إنها قد عزبت وليس بها لبن، قال «انطلق»، فجاء بقدرح فمسح النبي ﷺ ضرعها، ثم حلب حتى مالا القدرح، ثم قال «انطلق به إلى أمك»، فشربت حتى رويت، ثم جاء به فقال «انطلق بهذه وجنني بأخرى»، ففعل بها كذلك ثم سقى أبا بكر، ثم جاء بأخرى ففعل بها كذلك، ثم شرب النبي ﷺ، فيتنا ليلتنا، ثم انطلقنا، فكانت تسميه المبارك، وكثرت عنهما حتى جليت جليبا إلى المدينة، فمر أبو بكر فرأى ابنها فرعه، فقال يا أمه هذا الرجل الذي كان مع المبارك، فقامت إليه فقالت يا عبد الله من الرجل الذي كان معك؟ قال أو ما تدرين من هو؟ قالت لا قال هو نبي الله ﷺ، فقالت فإلهي عليه قال فأدخلها فاطمها رسول الله ﷺ وأعطاهم - زاد ابن عبد الله - قال: فقلت فدلتني عليه فانطلقت معي وأهدت لرسول الله ﷺ شبيثا من أقط ومنتاع الأعراب قال فكساها وأعطاهما. قال ولا أعلمه إلا قال وأسلمت، إسناد حسن وقال البيهقي: هذه القصة شبيهة بقصة أم معبد، والظاهر أنها هي والله أعلم. وقال البيهقي: أخبرنا أبو عبد الله الحافظ، وأبو بكر أحمد بن الحسن القاضي قال ثنا أبو العباس الأصم، ثنا الحسن بن مكرم، حدثني أبو أحمد بشر بن محمد السكري، ثنا عبد الملك بن وهب المذحجي، ثنا أبيجر بن الصباح عن أبي معبد الخزاعي أن رسول الله ﷺ خرج ليلة هاجر من مكة إلى المدينة هو وأبو بكر وعامر بن فهيرة مولى أبي بكر ودهليهم عبد الله بن أريقط الليثي، فمروا بخيمتي أم معبد الخزاعية، وكانت أم معبد امرأة برة جلدة تحبني وتجلس فيناء الخيمة فتطعم وتسقي، فسألوها هل عندها لحم أو لبن يشترونه منها؟ فلم يجدوا عندها شيء من ذلك، وقالت لو كان عندها شيء ما أعوذكم القري، وإذا القوم يرملون مستنون فنظر رسول الله ﷺ فإذا شاة في كسر خيمتها، فقال «ما هذه الشاة يا أم معبد؟»، فقالت شاة خلفها الجهد عن الغنم، قال «فهل بها من لبن»، قالت هي أجهد من ذلك، قال: «تأذنين لي أن أحلبها؟»، قالت إن كان بها حلب فاحلبها، فدعا رسول الله ﷺ بالشاة فمسحها وذكر اسم الله، ومسح ضرعها وذكر اسم الله، ودعا بانها لها يربض الرهط فتفاجت واجترت فحلب فيها تجعا حتى ملاء فسقاها وسقى أصحابه فشربوها عللا بعد نهل، حتى إذا روى شرب آخرهم وقال: «سأقي القوم آخرهم، ثم حلب فيه ثانيا عودا على بده، ففساده عندها ثم ارتحلوا، قال فقلمنا لبث أن جاء زوجها أبو معبد يسوق أعنزها عجافا يتسلك هنلي لا تقبي بهن، مخهن قليل فلما رأى اللبن عجب وقال من أين هذا اللبن يا أم معبد، ولا حلوية في البيت والشاة عازب؟ فقال حاجر رجل مبارك فدعا لها، بالبركة، قال: - يعني: عبد الملك بن وهب - فبلغني أن أبا معبد أسلم وهاجر إلى النبي ﷺ. وهكذا روى الحافظ أبو نعيم من طريق عبد الملك بن وهب المذحجي فذكر مثله سواء وزاد في آخره قال عبد الملك: بلغني أن أبا معبد هاجرت وأسلمت ولحقت برسول الله ﷺ، والله أعلم.

نور تفصيل په خپله د سراقه ابن مالک رضي الله عنه څخه

سراقه ابن مالک المدلجي رضي الله عنهما فرمايي: چې قريشو انعام وټاکو، چې هر چا د محمد ﷺ سر راوړ، يا يې ژوندي را وست، نو سل ۱۰۰ سل او بنان او نور مال به ورکوو. نو مونږ د خپل قوم بني مدلج په يوه غونډه کې و چې يو نفر راغی هغه وويل: تاته خو انعام معلوم دی؟ چې هر چا محمد ﷺ ووژلو يا يې ژوندي را وست؛ نو هغه ته دا انعام ورکول کيږي، خو اوس ماته يو څه خلک په مخه راغلل هغوی مې لاره کې وليدل کيدای شي محمد ﷺ او ملگری يې وي، نو ما فکر وکړی چې ته خو بنه تکره مضبوط آس لري بنه غشي ويشتونکی او توره چلوونکی يې، ډير بنه چانس دی بايد دغه انعام وگټې او انعام هم بيخي زيات و، نو لږ صبر مې وکړ، تر هغه چې د قوم فکر بل طرف ته ولاړ شي ورته مې وويل: نه هغوی نه دي د فلاني قوم او بنان نادرکه شوي دي په هغو پسې گرځي، کله چې مې د قوم خلکو پام بدل کړ هغوی په بله خبره لگيا شول زه ترې را ووتلم، او خپلې وينځې ته مې وويل: زما آس تيار کړه هغې آس تيار کړ او ما په غشو فال ونيولو، هغه سم را ووت، نيزه مې مخکه کې بنځه کړه هغه هم سمه را ووتله نو پوه شوم چې کامياب يم نو په آس سپور شوم او آس مې وځغولو تر هغه چې دوهمه ورځ مې څوک په نظر راغله چې روان دي زه گړندی شوم ځان مې ور ورساوه خو رسول الله ﷺ شاته نه راکتل فقط ابوبکر رضي الله عنه راته کتل کله چې يو گز په اندازه ورنژدې شوم د آس لاسونه يا مخکينی پښې په مخکه کې (نوتلې) بنځې شوې آس تر سينه پکې پټه شوه ترې وغورځيدلم زه را پورته شوم نيزه مې را ويستله خو لاس مې شل شو،

نو زه پوه شوم چې دا د محمد ﷺ برکت دی ښه مې ور باندي وکړ، چې دعا راته وکړه چې آس مې خلاص شي زه به بيرته وگرځم او مقابل کې به د هغه چا سترگې رنډې کړم چې په تاسو پسې را روان وي يعنې زه به ورته ووايم: ما په دغه لار ولټول تر مدينې پورې په دغه لار نشته، بيا رسول الله ﷺ دعا وکړه زما آس مخکې پريښود کله چې ما مخکې ته وکتل له هغه ځايه چې د آس پښې پکې بنځې شوې وې د لوگي په شان دود اسمان ته پورته شو،

زما زړه کې بيا د او بنانو طمع پيدا شوه بيا مې تورې ته لاس کړ بيا مې لاس شل شو، درې ځله ما دغه غلط حرکت وکړ؛ خو کامياب نه شوم بيا مې ورته وويل: ماته دعاء وکړه زما ټول سامان تاسو واخلي فقط چې زه بچ شم، هغوی وفرمايل: مونږ ته ستا د سامان ضرورت نشته.

بيا مې ورسره کلکه وعده وکړه او زما لاس روغ شو،

بيا رسول الله ﷺ راته وفرمايل: هغه وخت به ته څومره خوشحاله وې چې د کسري د لاسونو بنگري لاسونو کې واچوې تر غاړې دې ورسپري او د سرو زرو واسکت و غوندي او تاج يې په سر کيږدي، نو ما ورته وويل: زه او د کسري د لاس د سرو زرو بنگري، تاج او د زغرو په شان د سرو زرو واسکت، عجيبه خبره ده؟

نو رسول الله ﷺ وفرمايل: هو همداسې به کيږي، نو زه پوه شوم چې د ده خبره رښتيا کيدونکې ده نو ورته مې وويل: ماته امن را کولای شئ که زه وغواړم بيا تاسو ته بې له ويرې راشم؟ نو رسول الله ﷺ وويل: هو بيا يې د عامر بن فهيره غلام په واسطه په پوستکي يو د امن ليک راته وليکي، بيا زه

بیرته را ستون شوم خپله وعده مې پوره کړه هر شوک به چې مخې ته راغی ما به ورته ویل: چې دغه لار ما ټوله ولټوله هیڅوک نشته ځانونه مه ستړي کوی، نو ابو جهل خبر شو چې سراقه ابن مالک وایي: ځانونه مه ستړي کوی هغوی مدینې منورې ته ورسیدل نوزه یې ملامت کړم چې له تا څخه ولې بیج شول؟

د سراقه ابن مالک اسلام به د هغه په سیرت کې بیان شي.

د رسول الله ﷺ او ابوبکر رضي الله عنه د هجرت لړۍ دوام لري،



د ابوبکر صدیق بن ابو قحافه رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۱) برخه.

ابوبکر رضي الله عنه په ټولو غزاگانو کې شریک شوی دی، خود هجرت په دوهم کال چې د بدر غزا پېښه شوه خپله بهادري یې وښودله.

کله چې د ابوسفیان قافله بچ شوه او مکې مکرمې ته ورسیدله او له مکې مکرمې سرکشه مشرکین د بدر بن مغیره کوهي ته راغلل اګر چې مسلمانان جنگ ته نه وه راوتلي، خو کافران جنگ ته راغلل او ابو جهل قسم کړی وو، چې دلته به درې ورځې شراب او کباب خوري ډمې به ګډوي، نور رسول الله ﷺ هم صحابه کرام را جمع کړل چې مشوره وکړي چې څه وکړي ځکه چې مسلمانان ۳۱۳ کسان او کافران بیخي زیات وه، نو تر ټولو لومړی ابوبکر رضي الله عنه پورته شو او په ډاډه زړه یې د مقابلې کولو وعده وکړه، بیا ورپسې عمر ابن الخطاب رضي الله عنه پورته شو هغه هم حوصله ورزیاته کړه، بیا په دغه غزوه کې د ابوبکر رضي الله عنه زوی عبدالرحمن رضي الله عنه هم د کافرانو په صف کې موجود ؤ کله چې مسلمان شونو خپل پلار ابوبکر رضي الله عنه ته یې وویل: د بدر غزوه کې زما د تورې وار ته برابر شوی وي خو مخه مې درکړه ومې نه وهلې، نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: قسم دی که ما لیدلی وای نو ما به هیڅکله نه وای پرینسی ځکه ماته اسلام له رشتې زیات محبوب دی.

کله چې بنو نضیر تسلیم شول او د احد غزوه پېښه شوه او او ازه ګډه شوه چې نعوذ بالله رسول الله ﷺ شهید شوی نو ابوبکر رضي الله عنه د کفارو په صفونو کې دننه شو او ویې ویل: چې نور نوژوند هیش

• ابن هشام و ابن کثیر وغیرهم أن سراقه بن مالک، وهو فارس من بني مدلج، كان في بعض قومه قريباً من مكة، فإذا برجل يدخل عليهم، ويذبح فيهم نياً الجائزة، فما كاد سراقه يسمع بالنوق المثة حتى اشتد حرصه عليها، ولكنه كان ذكياً، فضبط نفسه ولم ينطق بكلمة، وقبل أن ينهض من مجلسه، دخل رجل يقول لقد مر بي الآن ثلاثة رجال وإنني لأظنهم محمد أو أبا بكر ودليلهما فقال سراقه إنهم بنو فلان مضوا يبحثون عن ناقة لهم أضلواها يريد أن يصرف الناس عن هذه الجائزة، فقال الرجل لعلمهم كذلك. مكث سراقه قليلاً حتى دخل القوم في حديث آخر وانسل من بينهم، وأسرع وليس درعه وتقلد سلاحه، واعتلى فرسه وانطلق ليدرك محمد أصلى الله عليه وسلم، ومضى، ولكنه ما لبث أن عثرت فرسه، وهم بالرجوع ومارة إلا طمعه في النوق، فلم يتبعد كثيراً حتى أبصر النبي فمد يده إلى قوسه، ولكن يده جمدت في مكانها ثم غاصت قوائم فرسه في الأرض، فدفق الفرس، فإذا هي قد غاصت ثانية، فالتفت إلى النبي صلى الله عليه وسلم وصاحبه، وقال ادعوا لي ربكما أن يطلق قوائم فرسي ولكما علي أن أكف عنكما فدعا له النبي فأطلق الله له قوائم فرسه. تذكر سراقه المثة ناقة، فتجرت أطماعه من جديد، فدفق فرسه نحوهما فغاصت قوائمه أكثر، فاستغاث للمرة الثانية، وقال إليكما زادي ومتاعبي وسلاحي ولكما علي عهد الله أن أرد عنكما من ورثتي من الناس، فقالا لا حاجة لنا بزادك ومتاعك، ولكن رد عنا الناس ثم دعا له النبي فانطلقت فرسه، فلما هم بالعودة ناداهما قاتلاً والله لا يأتيكما مني شيء، تكرهانه، فقال له النبي صلى الله عليه وسلم «ما تبتغي مناء»، فقال والله يا محمد إنني لأعلم أنه سيظهر دينك ويعلو أمرك فعاهدني إذا أتيتك في ملكك أن تكرمني، واكتب لي بذلك، أريد كتاب أمان، فأمر عامر بن فهيرة فكتب له في رقعة من جلد. ولما هم بالانصراف قال له النبي صلى الله عليه وسلم: «كيف بك يا سراقه إذا لبست سوارى كسرى»، فقال سراقه كسرى بن هرمز؟ قال الرسول: «نعم كسرى بن هرمز». عاد سراقه فوجد الناس قد أقبلوا ينشدون رسول الله، فقال لهم أرجعوا فقد نفضت الأرض نفذاً بحتاً عنه فلا ترهقوا أنفسكم فيما لا طائل من ورائه، وكنتم خبره مع النبي وصاحبه حتى أيقن أنهما بلغا المدينة، وأصبحا في مأمن عند ذلك أذاع الخبر، فلما سمع أبو جهل بخبر سراقه وموقفه وجه له اللوم على تخاذله.

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارك سيرت ***

فايده نه کوي صفونو کي يې لار پيدا کوله او مشرکين يې وهل تر هغه چې رسول الله ﷺ په نظر ورغی چې د کفارو منع کي راگير دي خان يې وور ورساوه بيا وور پسي ابو عبيده ابن الجراح رضي الله عنهم، بيا علي رضي الله عنه بن ابي طالب، بيا طلحه بن عبيد الله رضي الله عنه، زبير بن عوام رضي الله عنه، عمر ابن الخطاب رضي الله عنه، حارث بن الصمة رضي الله عنه، أبو دجانة بن سماک رضي الله عنه، او سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه هم وور ورسيدل او رسول الله ﷺ يې د مشرکينو خخه وژغورو.

خلورم هجري کي غزوه بنو نضير او پنځم هجري کي غزوه بن المصطلق کي هم شريک و چې د مهاجرينو بين ورسره و او د خندق غزوه کي هم شريک شوی دی.

شپږم هجري کي د حديبي صلح کي هم موجود و، د خيبر په غزا کي ۷ هجري کي شريک و، بيا د نجد علاقې ته يوه ډله صحابه رضي الله عنهم مجاهدين هم د ابوبکر رضي الله عنه په مشرۍ تللي وه، غزوه بني فزاز کي اولنی غزوه وه چې عمومي قوماندې يې د ابوبکر رضي الله عنه په غاړه وه، ۷ هجري کي قضايب عمره کي هم ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ سره موجود و،

۸ هجري کي غزوه ذات السلاسل کي هم ابوبکر رضي الله عنه موجود و.

بيا چې کله قريشو د صلحې خلاف کارونه وکړل او ابو سفیان مدينې منورې ته راغی چې يو ځل بيا تجديد وکړي نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل: قسم دی چې ستاسې بچي هم ژوندي وي در سره جنگيږم به، که رسول الله ﷺ راته اجازه ونه کړي هيڅکله به دغه لوظنامه در سره نوې نه کړم، بيا د مکې مکرمې فتح کي ابوبکر رضي الله عنه له رسول الله ﷺ بلکل نه جدا کيده، تر هغه چې پوره امن شو بيا ولاړ او پلاري يې له لاسه نيولی و، رسول الله ﷺ ته يې حاضر کړ او مسلمان شو، بيا د حنين غزوه ۸ هجري کي د ابوبکر رضي الله عنه په برکت وشوه- بيا چې د تبوک غزوه کيدله نو تر ټولو اول د جهاد له پاره د کور ټول سامان ابوبکر رضي الله عنه راوړ او کله چې بيا سپه سالارانو ته بيرغونه ورکول کيدل تر ټولو غټ او لوی بيغ ابوبکر رضي الله عنه ته ورکول شوی و.

۹ نهم هجري کي رسول الله ﷺ د حاجيانو مشري د ابوبکر رضي الله عنه په غاړه اچولی وه.

بيا د رسول الله ﷺ اخيري حج چې حجة الوداع ورته وايي ۱۰ هجري کي هغه کي هم ابوبکر رضي الله عنه رسول الله ﷺ سره موجود و*.

* شهد أبو بكر مع النبي محمد غزوة بدر والمشاهد كلها، ولم يفتته منها مشهد، فقد شارك أبو بكر في غزوة بدر سنة 2هـ، وكانت له فيها مواقف مشهورة، فلما بلغ النبي محمد أنحاء القافلة وإصرار زعماء مكة على قتال النبي، استشار أصحابه في الأمر.. فقام أبو بكر أولاً فقال وأحسن، ثم قام عمر بن الخطاب فقال وأحسن وقد ظهرت من أبي بكر شجاعة وبسالة، وقد شارك ابنه عبد الرحمن في هذه المعركة مع المشركين، فلما أسلم قال لأبييه «لقد أهدت لي (أي ظهرت أمامي) يوم بدر، فملت عنك ولم أقتلك»، فقال له أبو بكر: «لو أهدت لي لم أصل عنك»، رسم من القرن الرابع عشر يظهر استسلام بني النضير للمسلمين، وشهد أبو بكر غزوة أحد سنة 3هـ، ولما تفرق المسلمون من حول النبي محمد، وتبعثر الصحابة في أرجاء الميدان، وشاع أن الرسول محمد أقدم قُتل، شق أبو بكر الصفوف، وكان أول من وصل إلى الرسول محمد، وقد اجتمع إلى الرسول محمد آنذاك كل من أبو بكر، وأبو عبيدة بن الجراح، وعلي بن أبي طالب، وطلحة بن عبيد الله، والزبير بن العوام، وعمر بن الخطاب، والحارث بن الصمة، وأبو دجانة، وسعد بن أبي وقاص، وغيرهم، وشهد أبو بكر غزوة بني النضير سنة 4هـ، وغزوة بني المصطلق سنة 5هـ، وكانت معه فيها راية المهاجرين، وشهد غزوة الخندق سنة 5هـ، وغزوة بني قريظة سنة 5هـ، وكان فيهما مرافقاً للنبي محمد، كما شهد صلح الحديبية سنة 6هـ، وشهد غزوة خيبر سنة 7هـ، وكان أول قائد يرسله النبي محمد، كما شهد سرية نجد، وكان الأمير على المسلمين فيها، وكان الأمير على المسلمين في غزوة بني فزارة أيضاً، وكان أبو بكر من المسلمين الذين ذهبوا مع الرسول محمد ليعتمرُوا عمرة القضاء سنة 7هـ، كما شهد سرية ذات السلاسل سنة 8هـ ولما تقضت قريش صلح الحديبية، وتجهز النبي محمد مع صحابته للخروج إلى مكة، خرج أبو سفیان بن حرب من مكة إلى الرسول محمد فقال «يا محمد، أشد العقد، وزدنا في المدة»، فقال النبي محمد: «ولذلك قدمت؟ هل كان من حدث قبلكم؟»، فقال: «معاذ الله، نحن على عهدنا وصلحنا يوم الدية لا نغير ولا نبديل»، فخرج من عند النبي محمد يقصد مقابلة الصحابة، فطلب من أبي بكر أن يجده العقد ويريد هم في المدة، فقال أبو بكر: «جواني في جوار رسول الله والله لو وجدت الذر تقالتكم لأغتنها عليكم»، ولما دخل النبي محمد مكة في عام الفتح سنة 8هـ، كان أبو بكر يجانبه، وقد تمت التعمية على أبي بكر في ذلك الوقت بإسلام أبيه أبي قحافة وشهد أبو بكر غزوة حنين سنة 8هـ، وكانت قد صيرت مع النبي فئدة من الصحابة يتقدمهم أبو بكر، ثم انتصروا بعد ذلك، كما شهد أبو بكر غزوة تبوك، ولما اختار الرسول الأمراء والقادة وعقد الألوية والرايات لهم، أعطى لواء الأعظم لأبي بكر، وحث الرسول محمد الصحابة في غزوة تبوك على الإنفاق، فأنفق كل حسب مقدرة، وكان عثمان بن عفان أكثر من أنفق في هذه الغزوة وقد قال عمر بن الخطاب في ذلك: أمرنا رسول الله يوم أن نتصدق، فوافق ذلك مالا عندني، فقلت: «اليوم أسبق أبنا بكر من سبقته يومها»، فحُت ب نصف مالي، فقال رسول الله ﷺ: «ما أبقيت لأهلك»، قال «أبقيت لهم الله ورسوله»، قلت: «لا أسابقك إلى شيء أبداً»، وفي سنة 9هـ، أرسل النبي محمد أبنا بكر أميراً على الحج، فخرج أبو بكر أميراً بركب الحجيج، كما شهد أبو بكر حجة الوداع سنة 10 هجرى، سيرت ابن هشام غزوة ابوبكر الصديق

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۲) برخه.

کله چې رسول الله ﷺ مريض شو د صفر د مياشتې اخيره وه دغه وخت کې رسول الله ﷺ اسامة ابن زيد رضي الله عنه د نورو صحابه کرامو سره فلسطين ته د ليرلو امر وکړ، چې روميانو سره غزا وکړي، خو صحابه کرام په دې وجه زړه نازړه کيدل ځکه چې رسول الله ﷺ به يوه ورځ کې څو ځله له دردونو بې هوشه کيده، يوه ورځ رسول الله ﷺ خطبه وويله هغه خطبه کې وفرمايل: چې الله جل جلاله و خپل بنده ته اختيار ورکړي چې دنيا خونبوي که اخرت ته سفر کول، نو ابوبکر رضي الله عنه په ژړا شوزيات يې وژړل، نو ابو سعید الخدری رضي الله عنه فرمايې: مونږ د ابوبکر رضي الله عنه په ژړا تعجب کې شولو چې خطبه کې يو د خیر سړی ذکر شوی نو ابوبکر رضي الله عنه ولې ژاړي؟

ليکن ابوبکر رضي الله عنه زموږ څخه زيات عالم و هغه پوهيده، چې هغه بنده پخپله رسول الله ﷺ و، بيا رسول الله ﷺ وفرمايل: ابوبکر رضي الله عنه يواځينی شخص دی چې هم ځان او هم مال زما څخه قربان کړی دی.

که چيرې ماته د خليل يا دوست نيولو غير له الله جل جلاله، اجازه وای ما به ابوبکر رضي الله عنه په دوستۍ نيولی وای ليکن مسلمانان وروڼه دي.

بيا يې امر وکړ، چې مسجد طرف ته چې د هر صحابي رضي الله عنه دروازه راوتلې وي هغه دې بنده کړل شي فقط د ابوبکر رضي الله عنه د کور دروازه دې پريښودل شي.

أم المؤمنین عايشه رضي الله عنها فرمايې: کله چې ربيع الاول مياشت کې د رسول الله ﷺ حالت زيات خراب شو نو ماته يې وويل: چې پلار دې ابوبکر رضي الله عنه او ورور دې را وغواړه، چې يو ليک ورته ليکم ځکه چې بيا به هر څوک وايي چې زه د امامت زيات حقدار يم، بيا يې نور هم حالت خراب شو بيا يې وفرمايل: ابوبکر رضي الله عنه را وغواړه!

چې خلکو ته لمونځ ورکړي نو ما ورته وويل: هغه له زړه کمزوره دی ستا په ځای د دريدلو طاقت نه لري، عمر ابن الخطاب رضي الله عنه را وغواړه د هغه زړه قوي دی، خو رسول الله ﷺ بيا بيا راته وويل: چې ابوبکر رضي الله عنه را وغواړه، بيا چې بلال اذان وکړ؛ نو رسول الله ﷺ وفرمايل: ابوبکر رضي الله عنه ته وواياست چې لمونځ وکړي، خلکو بيا ورته وويل: د هغه زړه کمزوره دی طاقت به ونه لري اخير کې رسول الله ﷺ وويل: تاسو د يوسف عليه السلام د وروڼو په شان ياست ابوبکر رضي الله عنه دې لمونځ وکړي، نو ابوبکر رضي الله عنه لمونځ ته وړاندې شو دغه وخت کې د رسول الله ﷺ وجود مبارک لږ په آرام شو، علي رضي الله عنه او عباس رضي الله عنه ته يې وويل: ما مسجد ته ورسوی هغوی دواړه ترينه يو طرف او بل طرف ته شول د رسول الله ﷺ لاسونه مبارک يې په اوږو واچول پښې مبارکې يې له درده ځان پسې را کارلې، کله چې مسجد ته داخل شو نو ابوبکر رضي الله عنه پوه شو هغه د وروسته کيدلو کوشش وکړ؛ خو رسول الله ﷺ ورته اشاره وکړه چې مه وروسته کيږه بيا رسول الله ﷺ د ابوبکر رضي الله عنه ښي خواته کښيناست او لمونځ يې پوره کړو.

کله چې د ربيع الاول يوولس ورځې پوره شوې؛ نو د سهار لمونځ ته ووت صحابه کرام زيات خوشحاله شول له لمونځ وروسته بيرته د عايشې رضي الله عنها کور ته راغی او د هغې په غيږ کې

يې سر کيښود او دا الفاظ يې وويل: بلکې پورته د الله جل جلاله ملاقات مې خوښ دي او خپل روح يې الله جل جلاله ته وسپاره او رحلت يې وکړي.
إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ.



د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۳) برخه.

د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت موضوع.

کله چې ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په وفات خبر شوی راغی د رسول الله ﷺ مخ مبارک باندې خادر پروت و هغه يې پورته کړ په مخ او تندي يې ښکل کړ، بيا يې وويل: زما مور او پلار در څخه قربان شه، الله جل جلاله دې در باندې رحم وکړي ژوند دې هم د خیر او برکتونو ډک و وفات دې هم له خیر، برکت او حکمت ډک دی.

کله چې رسول الله ﷺ وفات شو نو د عمر ابن الخطاب رضي الله عنه دماغ له زيات خفگانه کار پريښود، توره يې په لاس کې واخسته مسجد کې ودرید او اعلان يې وکړ چې محمد ﷺ وفات شوی نه دی بيرته راځي که هر چا وويل چې وفات شوی دی نولاسونه او پښې به يې غوخ کړم، د عمر رضي الله عنه دغه خبر ابوبکر رضي الله عنه ته ورسید هغه په منډه مسجد نبوي ﷺ ته راغی، عمر ابن الخطاب رضي الله عنه ته يې وويل: کښينه بيا ممبر ته وخت او دا آیات يې تلاوت کړي.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَئِن يَضُرَّ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ!

محمد ﷺ وفات شو که چا د محمد ﷺ عبادت کولو، نو هغه وفات شو او که چا د الله جل جلاله عبادت کول هغه نه مړ کيږي.

د آیات ژباړه: محمد ﷺ فقط رسول الله ﷺ و له ده وړاندې نور انبياء هم تیر شوي او وفات شوي دي، نو که چیرې رسول الله ﷺ وفات شي یا ووژل شي نو تاسو به بيا له اسلامه شاته کيږئ؟ هر هغه څوک چې له اسلامه شاته وگرځي الله جل جلاله ته هيڅ نقصان نه شي رسولای او شکر کوونکو ته به الله جل جلاله نيکه بدله ورکړي.

• ربيع الأول سنة 11 هـ، الموافق 8 يونيو سنة 632م وقد تم له ثلاث وستون سنة.

ابتداء مرض النبي محمد الذي توفي فيه في أواخر شهر صفر سنة 11 هـ بعد أن أمر أسامة بن زيد بالمسير إلى أرض فلسطين، لمحاربة الروم، فاستبطن الناس في الخروج لوجه النبي محمد ﷺ، وكان من شدة وجعه أن كان يغمى عليه في اليوم الواحد مرات عديدة، وفي أحد الأيام، خطب النبي محمد ﷺ الناس وقال «إن الله خير عبد أبين الدنيا وبين ما عنده، فاختار ذلك العبد ما عند الله، فبكى أبو بكر ﷺ، قال أبو سعيد الخدري ﷺ، فعجبنا لكانه أن يخبر رسول الله ﷺ عن عبد خير، فكان رسول الله ﷺ هو المغير، وكان أبو بكر أعلمنا، فقال رسول الله ﷺ «إن من أمن الناس علي في صحبته وماله أبو بكر ﷺ، ولو كنت متخذا خليلا غير ربي لاختذت أبا بكر ﷺ، ولكن أخوة الإسلام ومودته، لا يبقين في المسجد باب إلا سد إلا باب أبي بكر ﷺ»، وقالت السيدة عائشة ﷺ، قال لي رسول الله ﷺ في مرضه «ادعي لي أبا بكر ﷺ أباك، وأخاك، حتى أكتب كتابا، فباني أخاف أن يتغنى مستمن ويقول قائل أنا أولى، وبأبي الله والمؤمنون إلا أبا بكر ﷺ، ولما نفل علي النبي محمد ﷺ المرض، أمر أبا بكر ﷺ أن يصلي بالناس، قالت السيدة عائشة ﷺ، لما مرض النبي ﷺ مرضه الذي مات فيه فحضرت الصلاة فأذن بلال، فقال «مروا أبا بكر ﷺ فليصل بالناس»، فقيل له «إن أبا بكر ﷺ رجل أسيف (أي رقيق القلب)، إذا قام مقامك لم يستطع أن يصلي بالناس، وأعاد فأعادوا له فأعاد الثالثة، فقال «إنك صواحب يوسف، مروا أبا بكر ﷺ فليصل بالناس»، فخرج أبو بكر ﷺ، فوجد النبي ﷺ في نفسه خفة، فخرج يهادي بين رجلين كأنه أنظر إلى رجليه تخطان من الوجع، فأراد أبو بكر ﷺ أن يتأخر، فأومأ إليه النبي ﷺ أن مكانك، ثم أتى به حتى جلس إلى جنبه، ولما كان يوم الاثنين الذي توفي فيه، بعد ثلاثة عشر يوما على مرضه، خرج إلى الناس وهم يصلون الصبح ففرحوا به، ثم رجع فاضطجع في حجر عائشة بنت أبي بكر ﷺ، فتوفي وهو يقول «بل الرفيق الأعلى من الجنة»، وكان ذلك ضحى يوم الاثنين ربيع الأول سنة 11 هـ، الموافق 8 يونيو سنة 632م وقد تم له ثلاث وستون سنة.

عمر ابن الخطاب رضي الله عنه فرمايې: تر دغه وخت پورې زما د ماغو کار نه کولو کله چې ابوبکر رضي الله عنه دغه پورته آیات تلاوت کړي، ما داسې گنله چې دغه آیات اوس نازل شو، ايله مي اوس د ماغو کار وړ باندي وکړي، الله جل جلاله مونږ ته له وړاندي خبر را کړي و.

د رسول الله ﷺ د وفات خبر سره سم 11 ربيع الاول 11 هجري ق باندي انصار سقيفه بني ساعده ځای کې سره راغونډ شول هغوی فکر کولو، چې مهاجرين خو لږ دي نو خليفه بايد د دوی څخه وټاکل شي، بحث يې وکړي، بيا يې د خزرج د قوم مشر سعد بن عباد ته اشاره وکړه چې ته بايد خليفه شي.

دغه وخت کې مهاجرين ټول مسجد نبوی ﷺ کې د خلافت د موضوع له پاره راټول شوي وه هغوی فيصله وکړه چې مونږ بايد انصار وروڼه اعتماد کې واخلو او هلته ورشو نو په همدې نيت راووتل، د عمر ابن الخطاب رضي الله عنه څخه روايت دی: چې ما وويل راځئ چې انصارو ته ورشو نو لاره کې يو صحابي مخې ته راغی هغه وويل: مهاجرو وروڼو چيرې روان ياست؟ مونږ ورته وويل: انصارو ته ورځو! هغه وويل: مه ورځئ او خپل کار خلاص کړئ خليفه وټاکئ هغوی سره راغونډ دي خپل مشر ټاکي تاسو بيره وکړئ؟ نو ما ورته وويل: قسم دی چې خامخا به ورځو بيا مي يو څو نرمې او خوږې خبرې ځان سره جوړې کړلې چې په دغه خبرو به انصار راضي کړم.

کله چې انصارو ته ورو رسيدلو نو يو تن کت کې پروت و سخت مريض و مونږ پوښتنه وکړه چې دا څوک دی؟ هغوی وويل: دا سعد بن عباد رضي الله عنه دی بيا مونږ کښينا ستلو د انصارو يو نفر خبرې کولې هغه وويل: مونږ د خلافت زيات مستحق يو که مهاجرين وروڼه مونږ ترې محرومي نو ظلم به وي مونږ ډير يو، عمر رضي الله عنه فرمايې: ما غوښتل پورته شم خو ابوبکر رضي الله عنه راته اشاره وکړه چې کښينه.

بيا ابوبکر رضي الله عنه پورته شو هغه خبرې شروع کړې د ابوبکر رضي الله عنه خبرې ټولې زما د زړه خبرې وې او نورې زياتي يې هم خوږې او نرمې او په حقيقت بناء وې، نو بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: چې له عمر رضي الله عنه او ابو عبيده ابن الجراح وړ کسان نه وینم بيا يې زموږ دواړو لاسونه ونيول او ما غوښتل که چا غير له ابوبکر رضي الله عنه بل څوک خوښ کړي، سر به ترې غوڅ کړم دغه وخت کې او اوزونه او پت شول انصارو وويل: يو تن له انصارو او يو تن له مهاجرينو بايد وټاکل شي.

نو عمر رضي الله عنه فرمايې: ما د ابوبکر رضي الله عنه لاس ونيولو، چې زما بيعت له تا سره دی بل څوک نه منم بيا نورو مهاجرينو هم ور سره بيعت وکړي؛ تر هغه چې انصارو هم بيعت ته زړه ښه کړي، بل روايت کې ذکر شوي دي چې عمر ابن الخطاب رضي الله عنه انصارو ته وويل: وروڼو ايا رسول الله ﷺ د لمونځ د امامت له پاره ابوبکر رضي الله عنه غوره کړی نه و؟ ايا تاسو کې د امامت له پاره څوک له ابوبکر رضي الله عنه وړ شخص و؟ اوس څنکه له ابوبکر رضي الله عنه سرغړونه کوئ؟ نو هغوی ټولو وويل: نعوذ بالله له ابوبکر رضي الله عنه غوره شخص نه لرو بيا ټولو بيعت وکړي اول مهاجرينو بيا انصارو.¹³

¹³ فلما توفي قام عمر بن الخطاب، فقال «والله ما مات رسول الله وليبعثه الله فليقطعن أيدي رجال وأرجلهم»، وجاء أبو بكر مسرعاً فكشف عن وجهه وقبّله، وقال «يا أي أمتي، طبت حياً وميتاً»، ثم خرج وخطب بالناس قائلاً: فقال أبو بكر الصديق «ألا من كان يعبد محمدًا، فإن محمدًا قد مات، ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت، وقرآيته، وما مُحمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات أو قتل انقلبتم على أعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً وسيجزى الله الشاكرين»، لما علم الصحابة بوفاة الرسول

د ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ د سیرت مبارک (۱۴) بر خه.

یوروايت داسې دى: چې ابوبکر رضي الله عنه د بيعت څخه وروسته ممبر ته وخت ټول هغه فضایل يې بيان کړل چې د انصارو په باره کې رسول الله ﷺ ويلي وه يا يې ذکر کړي وو، بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: چې تاسو خو موجود واست چې رسول الله ﷺ وفرمايل: که چيرې ټول خلک يوې وادې يا درې ته ننوځي او فقط انصار بلې ته ننوځي نو زه به د خلکو زياتوالي ته ونه گورم او د انصارو سره به ولاړ شم او انصار به خوښ کړم.

بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: يا سعد بن عبادہ رضي الله عنه ته خو ناست وې چې رسول الله ﷺ وفرمايل: چې قریش د دين له پاره اميران دي او نور خلک يې معاونين دي او نیک خلک يې نيکانو پسې ځي او بد خلک يا فاجران يې بد عملو پسې روان دي؟

نو سعد بن عبادہ رضي الله عنه وفرمايل: تا رښتيا وويل تاسو اميران ياست او مونږ مو وزيران يو هېڅ مخالفت به ونه کړو.

بيا ابوبکر رضي الله عنه يو ښايسته خطبه وويله او د خلافت څخه يې عذر وکړ، چې ما مه خليفه کوئ، قسم په الله جل جلاله چې يوه شپه يا ورځ مې يې هم دا فکر نه دی کړی چې زه خليفه دې شم خو تاسو دغه لوی دروند بار را باندي واچولو او نه مې کله د الله جل جلاله څخه پټ يا ښکاره سوال کړی دی چې ماته خلافت يا مشري را کړه، ما خو تاسو ته ور دوو کسان وښودل چې بايد يوله دوو څخه خليفه کړئ (يو عمر ابن الخطاب رضي الله عنه او بل ابو عبیده ابن الجراح رضي الله عنهم) دوئ کې يو امير وای او زه به يې وزير وای.

بيا يې وفرمايل: اوس هم درته وایم يو تن مشر کړئ زه به د عام شخص په حيث ورسره همکاري کوم، بيا يو نفر پورته شو هغه وويل: ته د رسول الله ﷺ سره غار ثور کې دوهم نفر وې چې قرآن کې ذکر شوی دی مونږ در باندي راضي يو، هېڅوک مخالفت نه کوي،

يو ځل بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: أي خلکو که چيرې چاله وييرې يا شرم بيعت را سره کړي وي پورته شی زه به له خلافت استعفاء وکړم؟

بيا علي رضي الله عنه پورته شو توره يې له تیکي را وويستله وړاندي روان شو تر هغه چې ممبر ته ورسيد يوه پښه يې ممبر باندي کيښودله بله پښه لاندي وه توره يې وځلوله بيا يې وويل: قسم په الله جل جلاله چې نه دي څوک استعفاء ومني او نه به ته استعفاء وکړې ځکه تاسو رسول الله ﷺ په خپل

مجمع، اجتماع الأنصار في سقيفة بني ساعدة في اليوم نفسه، وهو يوم الاثنين 12 ربيع الأول سنة 11 هـ، وتداولوا الأمر بينهم في اختيار من يلي الخلافة من بعده، والتف الأنصار حول زعيم الخزرج سعد بن عبادة، ولما بلغ خبراً اجتماع الأنصار في سقيفة بني ساعدة إلى المهاجرين، وهم مجتمعون مع أبي بكرٍ لترشيح من يتولى الخلافة، قال المهاجرون لبعضهم: اطلقوا بنا إلى إخواننا من الأنصار، فإن لهم في هذا الحق نصيباً، قال عمر بن الخطاب: فانطلقنا نريدكم، فلما دونوا منهم لقينا منهم رجلين صالحين، فذكر ما تمنا عليه القوم، فقالوا: «أين تريدون يا معشر المهاجرين؟» قلنا: «نريد إخواننا هؤلاء من الأنصار»، فقالوا: «عليكم أن لا تقرؤهم، اقضوا أمركم»، فقلنا: «والله لنأتينهم»، فانطلقنا حتى أتيناهم في سقيفة بني ساعدة، فإذا رجل مزمل بين ظهرانيهم، فقلنا: «من هذا؟»، فقالوا: «هذا سعد بن عبادة»، فقلنا: «ما له؟»، قالوا: «يو عك»، فلما جلسنا قليلاً تشهد خطيبهم فأتى على الله بما هو أله، ثم قال: «أما بعد، فنحن أنصار الله وكتيبة الإسلام، وأنتم معشر المهاجرين رهط، وقد دفت دافة من قومكم (أي عدد قليل)، فإذا هم يريدون أن يختزلونا من أصلنا وأن يحضنونا من الأمر (أي يخرجونا من أمر الخلافة)، فلما سكت أرت أن تكلم، وكنت قد زورت مقالة أعجبتني أريد أن أقدمها بين يدي أبي بكرٍ، وكنت أداري منه بعض الحد، فلما أرت أن أتكلم قال أبو بكرٍ: «علي رسلك»، فكرهت أن أغضبه، فتكلم أبو بكرٍ، فكان هو أحلم مني وأوقر، والله ما ترك من كلمة أعجبتني في تزويري إلا قال في بدبخته مثلها أو أفضل منها حتى سكت، فقال: «ما ذكرتكم من خير فأنتم له أهل، ولن يعرف هذا الأمر إلا لهذا الحي من قریش، هم أوسط العرب نسباً وداراً، وقد رضيت لكم هذين الرجلين فبايعوا أيهما شئتم»، فأخذ يبيد ويد أبي عبيدة بن الجراح وهو جالس بيننا، فلم أكره مما قال غيرها، والله أن أقدم ففُضرب عنقي لا يقربني ذلك من إثم أحب إلي من أن أتأمر على قوم فيهم أبو بكرٍ، اللهم إلا أن تسول إلي نفسي عند الموت شئيتا لا أجده الآن، فقال قائل من الأنصار: «أنا جدي لها المحكك، وعذيقها المرجب، منّا أمير ومنكم أمير يا معشر قریش»، فكنس اللغظ، وارتفعت الأصوات، حتى فرقت من الاختلاف فقلنا (لأبي بكرٍ): «أبسط يدك»، فبايعته وبايعه المهاجرون، ثم بايعته الأنصار وفي رواية أخرى قال عمر: «يا معشر الأنصار، أنتم تعلمون أن رسول الله قد أمر أبا بكرٍ أن يؤم الناس، فأبكم تطيب نفسه أن يتقدم أبا بكر رضي الله عنه»، فقالت الأنصار: «عوداً بالله أن نتقدم أبا بكرٍ»

ژوند د لمونځ له پاره وړاندې کړي ياست چې د اسلام دوهم رکن دی نو څوک به وي چې تاسو نورو کارونو کې وروسته کړي؟ نو هم هغه و چې بې له کوم اختلاف په يو اتفاق خليفه وټاکل شو.¹⁴



د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۵) برخه.

د ارتداد مهمه برخه

11 هجري شمسي او ۱ هجري شمسي، او مرتدينو سره د ابوبکر رضي الله عنه سخت مقاومت کله چې ابوبکر رضي الله عنه خليفه شو مدينه منوره، مکه مکرمه او طائف په امن کې پاتې شول نورو اکثر و قبایلو کې مرتدين پيدا شول لکه اسود العنسي، مسيلمۃ الکذاب، طليحه بن خويلد الاسدي، شجاع بنت الحارث التميميه، ذوالتاج بن مالک الازدي. بعضو فقط لمونځ منلی وو، د زکاة څخه يې انکار کولو زکاة يې تاوان گڼلی وو او زیاتو خلکو د نبوت درواغجنه دعوه وکړه چې مقابل کې يې ابوبکر رضي الله عنه تکړه صحابه کرام رضي الله عنهم (لکه عمر ابن الخطاب رضي الله عنه، علي بن ابي طالب رضي الله عنه، خالد ابن الوليد رضي الله عنه، عکرمه بن ابي جهل، عمرو بن العاص رضي الله عنه، شرحبيل بن الحسنه رضي الله عنه، المهاجر بن ابي اميه رضي الله عنه، خالد بن سعيد بن ابي العاص رضي الله عنه، عرفجه بن هرثمه رضي الله عنه، حذيفه بن محصن الغلفاني رضي الله عنه، طريف بن حاجر رضي الله عنه، سوید بن مقرن رضي الله عنه، العلا بن الخضرمي رضي الله عنه) د مجاهدينو عمومي سرلښکر وټاکل شول او بيل بيل يې مختلفو سيمو ته وليږل شول، اکثره مرتدينو په الله جل جلاله عقیده لرله بيرته د بتانو عبادت ته قانع نه وه، خود اسلام بعضي احکام يې نه منل، يو تر بل يې ضد او عناد شروع پخوانی د بنمينا يې تازه کړې، نو خالد ابن الوليد رضي الله عنه او نورو صحابه کرامو د مرتدينو سره په ميرانه جهاد وکړ، تر هغې چې زیاتو بيرته اسلام ومنلو او بعضي ووژل شول او عربي جزيره د مرتدينو او مشرکينو پاکه شوه، بيا د ابوبکر رضي الله عنه سوچ د عراق، شام، فارس، او بيزنطينو طرف ته شو او هغه طرف ته يې مجاهدین لېږل شروع کړل، خودغه جنگونو کې زیات د قرآن کریم

14 فلما توفي قام عمر بن الخطاب، فقال «والله ما مات رسول الله ﷺ وليبعثه الله فليقطعن أيدي رجال وأرجلهم»، وجاء أبو بكر مسرعاً فكشف عن وجهه وقتله، وقال «يا أي أنت وأنتي، طيبت حياً وميتاً»، ثم خرج وخطب بالناس قائلاً، فقال أبو بكر الصديق: «الآن من كان يعبد محمد ﷺ، فإن محمداً قد مات، ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت، وقرآناً، وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات أو قتل انقلبتم على أعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً وسيجزى الله الشاكرين»، لما علم الصحابة بوفاة الرسول محمد ﷺ، اجتمع الأنصار في سقيفة بني ساعدة في اليوم نفسه، وهو يوم الاثنين 12 ربيع الأول سنة 11 هـ، وتدأوا الأمر بينهم في اختيار من يلي الخلافة من بعده، والتف الأنصار حول زعيم الخزرج سعد بن عبادة، ولما بلغ خبر اجتماع الأنصار في سقيفة بني ساعدة إلى المهاجرين، وهم مجتمعون مع أبي بكر لترشيح من يتولى الخلافة، قال المهاجرون لبعضهم: انطلقوا بنا إلى إخواننا من الأنصار، فإن لهم في هذا الحق نصيباً، قال عمر بن الخطاب: فاطلقتنا نريدكم، فلما دونوا منهم لقيننا منهم رجلين صالحين، فذكر ما تمألاً عليه القوم، فقالوا: «أين تريدون يا معشر المهاجرين؟» قلنا: «نريد إخواننا هؤلاء من الأنصار»، فقالوا: «لا عليكم أن تقر بهم، اقضوا أمركم»، فقلت: «والله لنأتيهم»، فاطلقتنا حتى أتيناهم في سقيفة بني ساعدة، فإذا رجل مزمحل بين ظهرانيهم، فقلت: «من هذا؟» فقالوا: «هذا سعد بن عبادة»، فقلت: «ماله؟» قالوا: «يوعك»، فلما جلسنا قليلاً لشهد خطيبهم فأتى على الله بما هو أهله، ثم قال: «أما بعد، فنحن أنصار الله وكتيبة الإسلام، وأنتم معشر المهاجرين رهط، وقد دفت دافعة من قومكم (أي عدده قليل)، فإذا هم يريدون أن يختزلونا من أصلنا وأن يحضنونا من الأمر (أي يخرجونا من أمر الخلافة)، فلما سكنا أردت أن أتكلم، وكنت قد زورت مقالة أعجبتني أريد أن أقدمها بين يدي أبي بكر، وكنت أراي منه بعض الحد، فلما أردت أن أتكلم قال أبو بكر: «علي رسلك»، فكرهت أن أغضبه، فتكلم أبو بكر، فكان هو أعلم مني وأوقر، والله ما ترك من كلمة أعجبتني في تزويري إلا قال في بديعته مثلها أو أفضل منها حتى سكت، فقال: «ما ذكرتكم فيكم من خير فأتتم له أهل، ولن يعرف هذا الأمر إلا لهذا الحي من قريش، هم أوسط العرب نسباً وداراً، وقد رضيت لكم هذين الرجلين فبايعوا أبيهما شتمهم، فأخذ بيدي ويد أبي عبيدة بن الجراح وهو جالس بيننا، فلم أكره مما قال غيرها، والله أن أقدّم ففُضرب عنقي لا يقربني ذلك من إثم أحب إلي من أن أتأمر على قوم فيهم أبو بكر، اللهم إلا أن تسول إلي نفسي عند الموت شيئاً لا أجده الآن، فقال قائل من الأنصار: «أنا جئناك المحكك، وعذيقها المرجب، منا أمير ومنكم أمير يا معشر قريش»، فكسر اللغظ، وارتفعت الأصوات، حتى فرقت من الاختلاف فقلت (لأبي بكر): «إسبط يدك»، فبايعته وبايعه المهاجرون، ثم بايعته الأنصار وفي رواية أخرى قال عمر: «يا معشر الأنصار، أنتم تعلمون أن رسول الله قد أمر أبا بكر أن يؤم الناس، فأبكم تطيب نفسه أن يتقدم أبا بكر رضي الله عنه»، فقالت الأنصار: «نعوذ بالله أن نتقدم أبا بكر»

حافظان شهيدان شول، نو ځکه عمر ابن الخطاب رضي الله عنه، ابوبکر رضي الله عنه ته وويل: مونږ بايد قرآن کریم را جمع کړو او ترتيب يې کړو کله نو دغسې به صحابه کرام شهيدان کيږي او بيا به د قرآن کریم په ترتيب کې زيات مشکل شي.

❁ ابوبکر رضي الله عنه فرمايي: ماته عمر رضي الله عنه دغه خبرې کولې او ما ورته وويل: چې کوم کار رسول الله ﷺ نه دی کړی زه يې څنگه وکړم؟ خو عمر رضي الله عنه ټينگار کولو تر هغه چې الله جل جلاله زما سينه فراخه کړه او زيد بن حارثة رضي الله عنه ته مې وظيفه ورکړه او هغه دا کار شروع کړ.

زيد بن حارثة رضي الله عنه به حافظان را غوندول د هغوی تلاوت به يې اوريدلو بيا به يې ليکلو تر هغه چې وليکل شو، بيا د عمر رضي الله عنه په وخت کې نور هم ترتيب شو او دغه د خير کار سرته ورسيد.



د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۶) برخه

حروب الردة یا د مرتدينو په ضد جهاد.

د (مسيلمه الكذاب لعنة الله عليه) د نبوت دعوه او په يمامه علاقه کې د هغه وژل.

د ارتداد موضوع

کله چې رسول الله ﷺ وفات شو نو يو د منافقانو، مرتدينو او کافرانو شورشونه شروع شول.

بعضي خلک چې مسلمانان شوي وه، خو لايي ايمانونه مضبوط شوي نه وه د وفات د خبر په اوريدلو بېرته له اسلامه وگرځيدل بعضو له اسلامه انکار نه کاوه خو زکات يې نه منلو نو تر ټولو اول ابوبکر رضي الله عنه اعلان وکړ، چې د مرتدينو وژل زما اولنی فرض دی او دوه واري يې د بني عبس بني مرة ذيبان او نورو په ضد جنگونه وکړل خو، شورشونه د و مره زيات وه چې بنسټ هم د نبوت دعوي وکړي او نارينه و هم،

منافقينو هر ځای لکه او سني نشراتي شبکو بنه په زور تبليغات کول اخير کې ټولو صحابه کرامو له ابوبکر رضي الله عنه وغوښتل چې ته به نور له مدينې نه بهر نه ځي ځکه چې مدينه منوره د اسلام مرکز دی که دا زمونږ له لاسه ووتله نو اسلام ته به سخته ضربه ورسېږي، اخير ابوبکر رضي الله عنه

❁❁ وهذا يعني أن الردة لا يعبدو كونها مجرد حركة سياسية تعتمد على العصبيات القبلية، مما يمثل عودة إلى نظام القبيلة وإلى استرجاع ملك أو سلطان فقده البعض، وقد اتخذت هذه الحركة قناعاً زائفاً من الدين لتستغل عن سلطة المدينة المنورة، فكان لأيد من الضدام المسلح العنيف بينها وبين الإسلام، وعلى هذا الأساس كانت حروب الردة دعوة صريحة للجهاد في سبيل الله، وقد حمل أبو بكر لواء الجهاد ضد القبائل الانفصالية ومُدد عي النبوة، فجهز الألوية العسكرية وسلم قيادتها إلى عدد من القادة المسلمين أمثال خالد بن الوليد وعمر بن العاص وعكرمة بن أبي جهل، وسيزمهم إلى معازل تلك القبائل حيث قاتلهم بضرارة شديدة وقضوا على حركاتهم، فعاد أغلب زعمائهم ومشايخهم إلى المدخول في الإسلام، وقتل بعضهم الآخر في أرض المعركة وبانتهاء حروب الردة، توخدت كامل شبه الجزيرة العربية تحت راية الإسلام، وأصبح بإمكان المسلمين أن يركزوا على التوسع خارجاً في الشام والعراق على حساب الروم البيزنطيين والفرس الساسانيين، كذلك، كان من نتيجة هذه الحروب أن أمر أبي بكر الصديق بجمع القرآن لأول مرة وفق عامة الروايات عند أهل السنة والجماعة، وذلك بعد أن استشار عمر بن الخطاب، وأن الذي قام بهذا الجمع زيد بن ثابت، أما سبب قرار جمع القرآن بين دفتي كتاب فكان كثرة من قتل من الصحابة من حفظه القرآن في المعارك التي دارت مع القبائل المرتدة وفي هذا المجال وهكذا، أخذ زيد يتتبع القرآن من العشب واللخاف وصدور الرجال فجمع القرآن كله في مصحف، فكانت هذه الصحف عند أبي بكر الصديق حتى توفي ثم عند عمر حتى مات ثم عند حفصة بنت عمر، حروب الردة هي سلسلة من الحملات العسكرية التي شنتها المسلمون على القبائل العربية التي ارتدت عن الإسلام بعد وفاة الرسول محمد، خلال الفترة الممتدة بين سنتي 11هـ و12هـ، الموافقة لسنتي 632م و633م، [1] وقد ارتد العرب في كل قبيلة، باستثناء أهالي مكة والمدينة المنورة والطائف والقبائل التي جاورتها، وقد وصفت هذه الحركات من الناحية السياسية بأنها حركات انفصالية عن دولة المدينة المنورة التي أسسها الرسول محمد وعن فريش التميمي تسلمت زعامتها هذه الدولة بنيبيعة أبي بكر الصديق بخلافة المسلمين وهي عودة حقيقياً إلى النظام القبلي الذي كان سائداً في الجاهلية، وقد اتسمت من ناحية بالاكتماف، من الإسلام بالصلاة، والتخلص من الزكاة التي اعتبرها هذه القبائل إساءة يجب إلغاؤها، في حين اتسمت من ناحية ثانية بالارتداد كلياً عن الإسلام كنظام سياسي، وليس إلى الوثنية التي ولت إلى غير رجعة، والاتفاف حول عدد من مدعي النبوة بدافع من العصية القبلية ومناصرة فريش حول زعامته العرب، فتوح الشام جلد علوم باب حروب الردة

ور سره ومنله خو ابوبکر رضي الله عنه سره دا تشويش و چې د دنيا ټولو کفارو او منافقينو ځپل به څوک وکړي؟ د اسلام لوی دښمن چې پوره طاقت او قوت لري او د نبوت دعوه يې کړې مسيلمۍ الکذاب به څوک وځپي، نو اخيري يې خالد بن وليد رضي الله عنه راوغوښت او ورته يې وويل: تاته خو معلومه ده چې تاسو ټول زما په بهرته تللو راضي نه ياست نو زه غواړم چې تاد دغې مرتدينو او درواغو د نبوت دعوه کوونکو د ځپلو له پاره امير وټاکم!

نو خالد بن وليد رضي الله عنه ورته وويل: زه حاضر يم تر څو چې مې بدن کې ساه وي زه د دين له پاره قربانۍ ته تيار يم، نو بيا ابوبکر رضي الله عنه ټول صحابه کرام راوغوښتل او اعلان يې ورته وکړ چې زه خالد بن وليد رضي الله عنه په تاسو امير ټاکل غواړم ستاسو خوښه ده او که نه؟ نو ټولو وويل: مونږ ور باندې خوښ يو بيا ابوبکر رضي الله عنه خالد بن وليد رضي الله عنه ځان له کړ او ورته يې وويل: زه تاته د تقوى وصيت کوم او ته مې په هغو جليل القدره صحابه کرامو امير کړلې چې ستا نه يې فضليت زيات دې لکه (عمر رضي الله عنه، عثمان رضي الله عنه او علي رضي الله عنه) او نور اهل بدر او احد او بيعت الرضوان والا.

نو ته د هغوى مشورې آوره او دا چې ته به اول مرتدينو ته د اسلام دعوت ورکوي که اسلام ته راوگرځيدل نو نه به يې ژني او که په ارتداد قايم پاتې شول نو ټول ووژنه:

بنځو، ماشومانو او ضعيفانو سره نرمي کوه د دوى مالونو ته نقصان مه رسوه،
او بيا خالد بن وليد رضي الله عنه مجاهدين تيار کړل او ورته يې وويل: د الله ﷻ په کومک راځئ-
راسره.

نو خالد بن وليد رضي الله عنه هر قوم او قبيله کلي او کور له مخې را ونيول چې هر ځای به يې مرتد ليدو، نو که اسلام ته به بېرته نه راگرځيدل نو وژلو به يې تر هغه چې (يمامه) ځای ته ورسيدل، دغه قومونه کلي او ښارونه زيات د [مسيلمۍ الکذاب] په نبوت قانع شوي وه او [مسيلمۍ الکذاب] د مسلمانانو په ضد داسې لښکر تيار کړى و چې هيڅ شمار يې نه شي کيدلای نو [خالد بن وليد رضي الله عنه] خپل مجاهدين د يوې غونډۍ په سر ديره کړل او له هغې غونډۍ چې ډير لور ځای کې وه د ښار ټولې برخې ترې ښکاره کيدلې، نو کله چې خالد بن وليد رضي الله عنه له هغه ځايه وکتل نو يو داسې لښکر ترې را ووت، چې هيڅ په خلاصيدو نه و څومره چې سترگو نظر کاوه نو بس لښکر لښکر به په نظر راتللو، نو خالد بن وليد رضي الله عنه ته د خپل لښکر او مجاهدينو کمزورتيا معلومه شوه ځکه چې ډير نوي مسلمانان شوي ځوانان هم پکې وو، چې شايد ټينگ شوي نه وای، نو خالد بن وليد رضي الله عنه اواز وکړ، چې يا انصارو ماته راشئ بيا يې اواز وکړاى: مهاجرينو ماته راشئ نو ټول ورته راغلل نو خالد بن وليد رضي الله عنه ورته وويل: د مسيلمۍ الکذاب لښکر ډير زيات دى مونږ ور سره مقابله نه شو کولای ځکه چې په لکونو دي خو زه يو کار کوم تاسو به راسره

*** د ابوبکر صدیق رضي الله عنه مبارک سيرت ***

کومک کوئ زه مسيلمۃ الکذاب ته د اسلام دعوت ور کوم که هغه مسلمان شو خو بنه ده او که انکار يې وکړ بيا ورته د مقابلي دعوت ور کوم که زه الله ﷻ ور باندي کامياب کړم نو تاسو بيا د دوي په لښکر يرغل وکړئ نو د الله ﷻ په فضل به شکست و خوري.

نو کله چې دواړه لښکرې سره مخامخ شوې نو خالد بن وليد رضي الله عنه مسيلمۃ الکذاب ته اواز وکړ، چې مسلمان شه او ملگرو ته دې هم ووايه چې مسلمانان شي ته نه نبي يې او نه رسول او ته په دې بنه پوهيږي چې درواغجن يې نوله دې درواغجنې دعوي لاس په سر شه، هغه انکار وکړ او ويې ويل: زه نبي يم بيا خالد بن وليد رضي الله عنه د مسيلمۃ الکذاب لښکر ته دعوت ور کړ هغوي هم انکار وکړ، نو خالد بن وليد رضي الله عنه مسيلمۃ الکذاب ته وويل: نور اڅه اول ما او تا زور و ازمايؤ نو مسيلمۃ الکذاب په ډير مغرورانه انداز ورته وويل: راشه چې مور در باندي بوره او بنځه دې کونه کړم او بچي در باندي وژروم.

نو خالد بن وليد رضي الله عنه آس ور وځغلولو دواړو يوه ورځ پوره مقابلې وکړه اخير د الله ﷻ توري ته برابر شو خالد بن وليد رضي الله عنه سخت ووهلو، خود (وحشۍ) زړه طاقت ونه کړ هغه هم ورغی او اخير کې يې ووژلو او دې سخته معرکه کې نورو مجاهدينو د مرتدينو په لښکر يرغل وکړ داسې به مړه کيدل لکه تاروگان چې لاس دې نه وي وروړی او له حرکتې و غورځيږي تر هغې چې د مجاهدينو آسونو د ډيرو مړو په وجه نه شو کولای چې مخي يې ته ولاړ شي او باقي مرتدين زيات گرفتار او نور په تينبته کامياب شول او مجاهدينو ته به يې شماره غنيمتونه په لاس ورغلل.

نو د يمامه جنگ او د مسيلمۃ الکذاب په وژلو اکثره هغه نورې بنځې او نارينه چې د نبوت دعوه يې کړې وه ورک شول او الله ﷻ يو ځل بيا د اسلام بيرغ اوچت کړ:

په رتلونکې نشريه کې د عمر فاروق رضي الله عنه سيرت له ياده مه باسئ.



**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**